

Europeiska gemenskapernas officiella tidning

ISSN 1024-3046

C 97

39:e årgången

1. april 1996

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

<u>Informationsnummer</u>	Innehållsförteckning	Sida
	I <i>Meddelanden</i>	
	
	II <i>Förberedande rättsakter</i>	
	Ekonomiska och sociala kommittén	
	Januarisessionen 1996	
96/C 97/01	Yttrande om ”Fri rörlighet för läkemedel inom Europeiska unionen — avskaffande av befintliga hinder”	1
96/C 97/02	Yttrande om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 89/686/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om personlig skyddsutrustning	8
96/C 97/03	Yttrande om Grönbok om upphovsrätt och angränsande rättigheter i informationssamhället	9
96/C 97/04	Yttrande om fördelningen av reserverade medel för gemenskapsinitiativ till och med 1999	13
96/C 97/05	Yttrande om meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén ”Utvecklingen av närsjöfart i Europa: Möjligheter och utmaningar”	15
96/C 97/06	Yttrande om förslag till rådets direktiv om marin utrustning	22

Pris: 13 ecu

(Fortsättning på nästa sida)

<u>Informationsnummer</u>	Innehåll (<i>Fortsättning</i>)	Sida
96/C 97/07	Yttrande om förslag till rådets direktiv om en första ändring av direktiv 90/394/EEG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener i arbetet	25
96/C 97/08	Yttrande om: — förslag till rådets förordning (EG) om ändring av bilagan till rådets förordning (EEG) nr 3911/92 av den 9 december 1992 om export av kulturföremål, och — förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av bilagan till rådets direktiv 93/7/EEG av den 15 mars 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium	28
96/C 97/09	Yttrande om förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 92/117/EEG om skyddsåtgärder mot specifika zoonoser och zoonotiska agenser hos djur och animaliska produkter för att förhindra utbrott av livsmedelsburna infektioner och förgiftningar	29
96/C 97/10	Yttrande om förslag till rådets förordning (EG) om ändring av rådets förordning (EEG) nr 1765/92 om inrättande av ett bidragssystem för producenter av vissa grödor	30
96/C 97/11	Yttrande om relationerna mellan Europeiska unionen och ASEAN	31

II

(Förberedande rättsakter)

EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

Yttrande om "Fri rörlighet för läkemedel inom Europeiska unionen — avskaffande av befintliga hinder"

(96/C 97/01)

Den 30 mars 1995 beslutade Ekonomiska och sociala kommittén i enlighet med artikel 23.3 i arbetsordningen att utarbeta ett yttrande om "Fri rörlighet för läkemedel inom Europeiska unionen — avskaffande av befintliga hinder".

Sektionen för miljö, folkhälsa och konsumentfrågor, som varit ansvarig för arbetet, antog yttrandet den 9 januari 1996. Föredragande: Sergio Colombo.

Ekonomiska och sociala kommittén antog enhälligt följande yttrande under den 332:a plenarysessionen (sammanträdet den 31 januari 1996).

FÖRORD

Detta yttrande på eget initiativ inriktar sig främst på ämnet fri rörlighet för läkemedel och de invecklade frågorna om folkhälsan och socialförsäkringssystemen behandlas i andra yttranden från kommittén, som man hänvisar till, och som kommer att bli föremål för ytterligare behandling i framtiden.

1. Inledning

1.1. Läkemedelssektorns betydelse för Europeiska unionen

1.1.1. Medicinska framsteg tillsammans med andra framsteg inom det sociala området har avsevärt bidragit till att dödstalen har minskat, den förväntade livslängden har stigit, några allvarliga sjukdomar har gått tillbaka och livskvaliteten har ökat, i synnerhet för äldre och för personer med kroniska sjukdomar.

1.1.2. Mot denna bakgrund bör tillgång till och ett riktigt användande av säkra och effektiva läkemedel ses som en viktig del av folkhälsoskyddet.

1.1.3. Tillgången till nya och effektiva mediciner är därför en viktig faktor för att förbättra livskvaliteten och förtjänar speciell uppmärksamhet från Europeiska unionens sida när det gäller att bygga upp och stärka en konkurrenskraftig och innovativ europeisk läkemedelsindustri.

1.1.4. Man måste också komma ihåg att läkemedelsindustrin kan bidra till tillväxt och sysselsättning i Europeiska unionen, liksom till ett positivt handelsflöde. Fram till 1992 ökade sysselsättningen i sektorn med 2,4 % per år, men sedan dess har trenden vänt till en allt snabbare minskning, följd av ett bortfall av konkurrenskraft. Sektorn förlorade ett stort antal arbetstillfällen under 1993-1995, investeringar i forskning och produktionsanläggningar minskade. Detta beror delvis på de många fusionerna mellan läkemedelsföretag.

1.1.5. Det är viktigt att ge en klar, stabil och långsiktig referensram, som kan skapa en dynamisk omgivning för industriell utveckling, inte minst med hänsyn till vissa svaghetstecken inom en sektor som upplever en stark

och ökande konkurrens från omvärlden och vars huvudstomme, F&U, kräver större och större resurser och således en tillräcklig självfinansieringskapacitet.

1.2. Industripolitik

1.2.1. Innovationer och industriella investeringar är avgörande för framgång, både inom läkemedelssektorn och inom hela samhället.

1.2.2. Kommissionen har lagt fram viktiga dokument om industripolitik, däribland meddelandena om "An industrial competitiveness policy for the European Union" (1) (strategi för en industriell konkurrenskraft inom Europeiska unionen) och "Outlines of an industrial policy for the pharmaceutical sector in the European Community" (2) (riktlinjer för en industripolitik för läkemedelssektorn inom gemenskapen). Dessa bör uppmuntra medlemsstaterna att utforma en långsiktig, Europatäckande industripolitik.

1.2.3. Dokumenten om industripolitiken för läkemedelssektorn utstakar följande väg för framtiden:

- Man måste bibehålla en balans mellan behovet att behålla en stark, innovativ, forskningsbaserad läkemedelsindustri och behovet att uppfylla allmänhetens förväntningar när det gäller de nationella sjukvårdssystemen och tillgången till medicinska produkter som bäst passar allmänheten.
- Villkor för större konkurrens inom sektorn måste skapas, genom att använda annat än direkta pris-kontroller, vilket har visat sig varken kunna minska de offentliga läkemedelsutgifterna eller uppmuntra en innovativ industri.
- Man måste förbättra skyddet för terapeutiska innovationer och utveckla den biotekniska forskningen, ur vilken de flesta nya produkter kommer.
- Prissättningsaspekten måste vara frikopplad från återbetalningsmetoderna, eller mer allmänt, från omkostnadsbegränsningarna.
- Konkurrensmekanismer måste införas, bland annat användandet av sk generiska läkemedel.

1.3. Fri rörlighet för medicin i Europa: ett komplicerat mål

1.3.1. Grunden för en harmonisering av lagar för rätt att marknadsföra produkter, för produktion och distribution och för rätt användande av mediciner i Europa, har lagts genom en rad direktiv som antagits för 1993. Det utmynnade i Europeiska byrån för kontroll av läkemedel, som dock inte kan garantera rättvisa

marknadsvillkor, i synnerhet för priser och återbetalningssystem, i den mån som detta sköts av medlemsstaterna.

1.3.2. Erfarenheterna av den "fria marknaden" de senaste två åren har emellertid visat att vissa hinder som hämmar den fria marknaden för läkemedel fortfarande återstår, trots den tekniska harmoniseringen.

1.3.3. Stora skillnader kvarstår när det gäller prissättningsmekanismer och återbetalningsmetoder. Medlemsstaterna visar inte bara få tecken på att börja använda samma metoder, utan misslyckas även med att uppfylla informationskraven enligt direktiv 89/105/EEG (insyn).

1.3.4. Behovet att hålla nere vårdkostnaderna har lett till olika metoder att kontrollera läkemedelsutgifterna, av vilka de flesta innebär en direkt eller indirekt priskontroll. I många fall har misslyckandet med att uppnå huvudmålet, att minska utgifterna, lett till att man gått från en fri marknadsmodell och skapat ett stort antal skillnader mellan medlemsstaterna, på grund av de på kort sikt olika akuta behoven att minska utgifterna.

1.3.5. Det centrala registreringsförfarandet och en "europeisk" specialitet på marknaden från byråns sida, kanske inte lyckas fullt ut om pris- och återbetalningssystemen vid nästa nivå, som fastställs av medlemsstaterna, stör handeln.

1.3.6. Denna motstridiga situation kan inte lämnas utan åtgärd, med tanke på den process som skall mynna ut i den europeiska monetära unionen, med en gemensam valuta och samma ekonomiska politik och penningpolitik. Denna fråga bör därför studeras före 1996 års regeringskonferens eftersom denna spricka i den europeiska enheten inte kan få fortgå.

1.3.7. Ett av huvudmålen med Europeiska unionen och dess utveckling är att skapa en fri marknad, eftersom detta i sin tur skapar en konkurrenskraftig och innovativ kapacitet hos företagen och skyddar individerna genom att deras krav uppfylls.

1.3.8. I läkemedelssektorn innebär skydd för individerna snabb tillgång till rätt medicinsk behandling, antingen genom receptbelagd medicin eller produkter för egenvård, som genomgått ordentliga hälso- och säkerhetskontroller.

1.3.9. En fri marknad innebär verklig konkurrens, fri från marknadsstörningar orsakade av missbruk av en dominerande ställning på antingen tillgångs- eller

(1) Dok. KOM(94) 319 av den 14 september 1994 (finns ej på svenska, ö.a.).

(2) Dok. KOM(93) 718 final av den 2 mars 1994 (finns ej på svenska, ö.a.).

efterfrågesidan (en monopsonisituation — monopsoni = köparmonopol, ö.a. — beroende på den offentliga sektorns efterfrågan), eller olika former av konstlad hjälp till företag som inte är innovativa.

1.3.10. Viktiga marknadsstörningar kan inträffa som ett resultat av tvingande prisminskningar som skadar importen av konkurrerande produkter från länder med högre priser. På konstgjort sätt gynnar det export från länder där de billigaste priserna finns.

1.3.11. Den konkurrensmässiga fördelen med ett nytt läkemedel är en tillfällig fördel som belönar innovationer. Det leder dock sällan till en monopolsituation eftersom det finns alternativa behandlingar, och liknande läkemedel av samma sort kommer ut ännu snabbare på marknaden.

1.4. *Läkemedel, utgifter för hälsovård och myndigheternas roll*

1.4.1. Ständigt ökande offentliga utgifter för hälsovård är ett allvarligt problem som inte kan ignoreras.

1.4.2. Trots att läkemedelsutgifterna varierar mellan medlemsstaterna utgör de bara en liten del av de offentliga utgifterna för hälsovård. Alla besparingar som är möjliga bör dock göras, utan att medborgarna för den skull berövas de läkemedel som behövs, och utan att läkemedelsindustrins innovationskapacitet och konkurrenskraft minskar.

1.4.3. Myndigheterna har huvudrollen när det gäller att minska utgifterna. De måste vidta mer effektiva och omfattande åtgärder, med hänsyn till de dåliga resultat som hittills uppnåtts genom att bara pressa priserna.

1.4.4. Det är lika viktigt att myndigheterna moderniseras så att de kan göra nödvändiga marknadsjusteringar inför framtiden, i stället för att bara reagera efteråt.

1.4.5. Myndigheterna är förpliktigade att skapa en mer dynamisk omgivning som gynnar sektorns industriella utveckling, alltmedan man håller kontroll på de offentliga utgifterna. Detta kan ske genom att samordna och försöka att harmonisera alla åtgärder som skulle kunna förbättra hälsoskyddet.

1.4.6. Socialförsäkrings- och hälsovårdssystemen är mycket viktiga här. De omständigheter som ett läkemedel marknadsförs under har en avsevärd effekt på

marknadsstorleken, tillverkningsföretagen, investeringar i forskning och sålunda på hur snabbt nya innovationer kommer fram.

1.4.7. Målet med en fri och helt konkurrensinriktad marknad kan bara uppnås genom en långsiktig process med ett brett angreppssätt som involverar alla berörda parter, samt medföljande åtgärder vars effekt bör utvärderas efter hand.

1.4.8. Genom lämpliga organ som "insynskommittén" bör medlemsstaterna i förväg kontrollera att planerade åtgärder för att minska utgifterna stämmer överens med europeisk lagstiftning. Man bör också analysera eventuell inverkan på EU-marknaden, industrisektorn och distributionen.

1.4.9. Kommissionen och rådet bör ange de allmänna kriterier som skall gälla för åtgärderna, metoder för att nå konvergens, villkor för att skydda de europeiska medborgarnas hälsa samt främja fler innovationer och konkurrenskraft i den europeiska läkemedelsindustrin.

1.5. *Roller och ansvar för olika aktörer inom sektorn*

1.5.1. Hälsosektorns komplexitet kan förstås inte förnekas: den måste garantera individens hälsa, socialförsäkringssystemet, de ekonomiska aktörernas intressen (producenter, grossister, apotek osv), läkarnas, apotekarnas och andra aktörers yrkesroll inom området, samt ett patient-orienterat synsätt.

1.5.2. Industrin måste putsa upp sin image när det gäller den rätta balansen mellan forskningsansträngningar och innovativa resultat som bidrar till hälsovården, och tillfälliga monopolsituationer.

1.5.3. Läkemedelsforskningen måste stärkas och uppmuntras genom rätt strategier, och i synnerhet genom gynnsamma marknadsvillkor för innovativa produkter.

1.5.4. Forskning om ovanliga sjukdomar, där man ännu inte funnit lämplig behandling, kräver speciell uppmärksamhet. Eftersom marknadens storlek ofta gör att privat forskning inte tar itu med dessa problem, krävs större ansträngningar på gemenskapsnivå för forskning om "orphan drugs" (originalpreparat, dvs ej generiska läkemedel, som säljs av fristående bolag, ej av tillverkaren, ö.a.) och förfaranden för registrering hos den europeiska byrån borde förenklas.

1.5.4.1. Kommittén välkomnar resolutionen av den 30 november 1995 från rådet (socialministrarna), då man begärde att förslag inom detta område läggs fram, i synnerhet avseende definitioner och nya åtgärder.

1.5.5. Läkemedelsdistributionen spelar en mycket viktig roll. Distributionen måste anpassa sig till villkoren som gäller på en kontraktmarknad. Man kan inte kan förlita sig på automatiska inkomster från en bra marknadsposition.

1.5.6. Grossisterna har en uppgift under hela kedjan från tillverkare till patient, och det är att se till att läkemedlen inte blir dåliga och att de finns tillgängliga för den slutlige konsumenten.

1.5.7. Apoteken, som är en länk mellan läkare och patienter som får receptbelagd medicin, och mellan patienter och produkter för egenvård, har en viktig roll. De bör inte bara vara till för att distribuera medicin, utan bör också uppmuntra och ge råd om ett mer rationellt nyttjande av läkemedel, så att bästa hälsomässiga resultat uppnås.

1.5.8. Apotek har en mycket viktig roll i att se till att produkter för egenvård används på rätt sätt. Ytterligare användning av deras produkter kan vara ett sätt att minska de sociala utgifterna, och skulle vara i linje med de förebyggande strategier man hoppas skall bli verklighet. Dessa strategier måste ge lämpliga garantier, och det innebär ett utökat ansvar samt behov av lämplig kompletterande utbildning i de nya ansvarsområdena för apotekerna om hur läkemedel samverkar och deras bieffekter.

1.5.9. Den viktigaste länken i kedjan är vårdgivarna, i synnerhet läkarna. Det är de som avgör hur mycket receptbelagd medicin som konsumeras.

1.5.10. Friheten att skriva ut behövlig medicin måste finnas kvar, men man måste sikta mot ett mer rationellt utnyttjande. Balansen mellan kostnad och nytta måste avvägas för varje behandling, tillsammans med ett mer effektivt utnyttjande av befintliga vårdstrukturer och teknologier.

1.6. *De nya europeiska sätten att registrera läkemedel och den europeiska byrån för läkemedelskontroll*

1.6.1. Skapandet av europeiska byrån för läkemedelskontroll är utan tvivel ett viktigt steg framåt, i den snabba spridningen av innovativa produkter och "hi-

tech"-produkter i EU. Det är också viktigt för principen om försiktighet med läkemedel och för att lösa tvister som kan uppkomma när det gäller den rådande mekanismen för ömsesidiga erkännanden.

1.6.2. Byråns institutionella ansvar, som definieras i direktiv 93/39/EEG, 93/40/EEG och 93/41/EEG och förordning (EEG) nr 2309/93, är mycket begränsat. Det är helt tydligt att byrån under inledningsfasen av sitt arbete helt bör inrikta sig på att se till att det centraliserade förfarandet fungerar.

1.6.3. Det decentraliserade förfarandet, som bygger på ömsesidiga erkännanden, fortsätter att gälla de flesta produkter, och för registreringssyften är de nationella myndigheterna fortfarande ansvariga för inspektioner, kvalitetskontroll och för försiktighet med läkemedel.

1.6.4. Att det finns två system bör ändå ses som ett dynamiskt sätt att stärka den europeiska dimensionen på läkemedelsmarknaden, något som också stärker det vetenskapliga samarbetet och samordningen mellan rätt myndigheter.

1.6.5. Byrån skulle, utan att gå utanför sina institutionella ramar, kunna bidra till den europeiska industrins konkurrenskraft, genom att se till att det finns ett snabbt registreringsförfarande för innovativa produkter. Detta skall ske inom de tidsgränser som anges i ovan nämnda direktiv och genom att tillhandahålla vetenskapliga och tekniska referenser för att fastställa de ramar som man hoppas skall bli möjliga för medicinska produkter genom den monetära unionen.

1.7. *Villkoren för gemenskapsåtgärder inom läkemedelssektorn*

1.7.1. När man lägger upp strategier för fri rörlighet för läkemedel inom gemenskapen bör man komma ihåg att de villkor som styr marknaden härrör från en rad åtgärder, vidtagna vid olika tidpunkter, under olika omständigheter, med olika syften och de är inte alltid förenliga med varandra.

1.7.2. Dessa åtgärder har sålunda hittills beslutats om från enbart en nationell synvinkel, och nästan alltid som svar på politiska intressen och ekonomiska krav, utan någon riktig värdering av de långsiktiga konsekvenserna för folkhälsoskyddet och sektorns funktion.

1.7.3. De strategiska riktlinjerna bör alltså läggas upp på gemenskapsnivå, och bör, enligt ESK, bygga på två oåterkalleliga principer:

a) De skall garantera tillgång till läkemedel som ger det högsta möjliga hälsoskyddet för Europas med-

borgare samt skapa rättvisa möjligheter till framtida innovativa läkemedel.

- b) Deskill säkerställa ett marknadsklimat som garanterar att den europeiska läkemedelsindustrin är internationellt konkurrenskraftig, inklusive en kraftig förnyelse av forskningen, vilket gynnar den fria företagsamheten, samtidigt som behovet av hälso- skydd och av att begränsa de offentliga hälsovårdsutgifterna respekteras.

1.7.4. Ett heltäckande synsätt av detta slag verkar vara den enda möjligheten att återupprätta en positivare bild av läkemedelssystemet som helhet, och därmed skapa större trovärdighet hos allmänheten för detta system. Denna bild har i det förflutna skadats av ekonomiskt motiverade val som har bortsett från hälsovårdsfrågans komplexitet och individuella patienters behov.

1.7.5. Om den europeiska industrin förbereder sina strategiska val bättre och utvecklar sin vetenskapliga och innovativa potential, skulle den kunna bidra till att öka sysselsättningen, särskilt för högkvalificerade kategorier, och skulle kunna spela en positiv roll när det gäller utvecklingsländerna.

1.7.6. Utbytet med utvecklingsländerna bör dock inte ses av den europeiska industrin enbart som en möjlighet att öka sina vinster, utan bör skapa en miljö där tillgänglighet till läkemedel medför ett effektivt hälso- skydd, och bör främst bygga på en känsla av solidaritet med befolkningen i dessa länder.

1.7.7. En modern lagstiftning om patent, skydd för varumärkesinnehav, aktiva åtgärder mot förfalskning och införande av GATT-TRIPS-avtalen är villkor för att den lokala industrin skall förstärkas och för en lämplig relation med Europeiska unionen.

2. Tillvägagångssätt

2.1. Värdet av europeiska åtgärder

2.1.1. Medan kommittén inser att unionens makt inom detta område har sina begränsningar är man övertygad om att det finns många tillvägagångssätt som skulle stärka den europeiska dimensionen, med hänsyn till målsättningarna att öka livskvaliteten och kvaliteten på den ekonomiska och sociala sammanhållningen, så som de presenteras i fördragets artikel 2.

2.1.2. Man bör förbereda avskaffandet av befintliga hinder för den fria rörligheten för läkemedel, särskilt de osynliga hinder som finns inom områden som ännu inte standardiserats på europeisk nivå. Detta bör ske genom

en analys av nationell erfarenhet som samordnas av kommissionen och bedömer:

- åtgärdernas effektivitet i förhållande till fastställda mål;
- hur de stämmer överens med gemenskapens målsättningar för en fri marknad, fullständig utveckling av industrins potential och skydd för medborgarna;
- i vilken mån vissa medlemsstaters politik och åtgärder är förenliga med igångsättandet av en konvergensprocess.

2.1.3. Kommissionen bör uppmuntra samarbete mellan medlemsstaterna vid planeringen av alla nationella ingripanden. Detta för att kunna utvärdera dem i ljuset av andra länders tidigare erfarenheter, och förbereda simulationer och genomförbarhetsstudier av situationer som har störst ekonomisk inverkan. Ett sådant samarbete bör vara en del av arbetet med att främja en fri marknad och konkurrens, samtidigt som man säkerställer en hög nivå av hälso- skydd (artikel 3 i fördraget).

2.2. Förslag till prioriteringar av gemenskapsingripanden

2.2.1. Ekonomiska och sociala kommittén anser att de gemenskapsorgan som idag ansvarar för vissa aspekter av läkemedelssystemet som en första prioritet kunde koncentrera sin verksamhet på att skapa en fri marknad för särskilda läkemedel, eller åtminstone skapa de förutsättningar som krävs. Kommittén välkomnar rådet slutsatser från sammanträdet den 30 november 1995, och särskilt de resolutioner som uppmärksammar den inverkan den fria rörligheten för läkemedel har på hälsan, och behovet av att föra in denna aspekt i en allmän folkhälsostrategi.

2.2.2. Det praktiska genomförandet av de industripolitiska riktlinjer som anges i de två kommissionsdokumenten (se punkt 1.2.2) kräver också att kommissionen engagerar sig djupt i att stödja åtgärder som genomförs gemensamt med medlemsstater. Detta för att uppnå de mål som fastställs i dessa dokument och de mer övergripande mål som finns i fördraget.

2.2.3. Man behöver prioritera studier av hur insynsdi- rektivet har tillämpats med avseende på i vilken mån de olika priskontroll- och ersättningsystemen präglas av objektivitet, överblickbarhet och kontrollerbara motive- ringar samt hur de tillämpas på behandlingskategorier och enskilda farmaceutiska specialiteter.

2.2.4. Vid granskningen bör villkoren för att följa insynsdi- rektivet finjusteras. I så fall bör man ställa det parallella kravet att insynsdi- rektivet respekteras även inom ramen för konvergenspolitiken.

2.2.5. Kommissionen anmodas att använda sin roll som övervakare av medlemsstaternas tillämpning av gemenskapens lagstiftning för att kontrollera om de har uppfyllt kravet att i god tid tillkännage i sin helhet varje ingripande från deras sida, och om så inte är fallet beordra dem att omedelbart tillämpa bestämmelserna och i förekommande fall återinrätta den "rättssäkerhet" som man brutit mot och fastställa allmänna principer, regler och metoder för att undvika ingripanden som inte är förenliga med gemenskapens lagstiftning.

2.2.6. För att finna en balans mellan å ena sidan läkemedelsmarknadens frihet inom EU och å andra sidan medlemsstaternas behov av att kontrollera hälsorelaterade utgifter föreslår kommittén att man genomför ytterligare forskning om det lämpligaste sättet för att skilja prissättningsaspekten från frågan om ersättning från staten eller från socialförsäkringssystemet.

2.2.7. Kommittén föreslår dessutom att kommissionen förbereder studier och analyser för att få en tydligare bild av den splittrade europeiska marknaden och göra en objektiv utvärdering av möjliga åtgärder som medlemsstaterna kan vidta, i syfte att föreslå sätt att mildra befintliga snedvridningar och bana väg för beslut som också tar hänsyn till de internationella konsekvenserna. Studier av situationen inom de individuella länderna och jämförelser med USA och Japan bör i synnerhet inriktas på effekterna av tidigare åtgärder som medlemsstaterna vidtagit, såsom:

- direkt priskontroll i förhållande till konsumtionsnivå och den nationella industrins konkurrenskraft;
- förhållandet mellan olika kriterier och ersättningsnivåer och deras inverkan på mönster i receptutfärdandet och medicinkonsumtionen;
- effekten av patientavgifter på receptutfärdandet och på konsumtionen av läkemedel;
- utvärdering av effektiviteten och effekterna av den inre marknadens integration på läkemedelssektorn;
- bedömning av effekterna av åtgärder beträffande pris, ersättning, klassificering och förpackning på omorganisation av producenters och grossisters strukturer, funktioner och verksamheter.

2.2.8. Kommissionen uppmanas också att undersöka möjligheterna för, och den praktiska genomförbarheten

av, ett antal åtgärder för att hjälpa till att inrätta en fri marknad för särskilda läkemedel. Man bör prioritera följande:

- a) Ett program för en successiv harmonisering av verksamhetsmiljön, från tillverkning till försäljning av läkemedel (antal produkter per förpackning, enhetlig europeisk förpackning, informationsblad till läkare och apotekare som skiljer sig från de som delas ut till patienterna, streckkoder, europeiska kvalitetsbevis, etc).
- b) En korrekt metod för att jämföra internationella priser.
- c) Etablera otvetydiga villkor för skydd av firmarättigheter och därigenom uppmuntra utveckling och innovation inom högteknologiska sektorer, särskilt läkemedelssektorn, samtidigt som man strikt respekterar det skydd av varumärken som fastställs i den europeiska patentkonventionen, förordning (EEG) nr 1768/92 och nationella "kompletterandeskyddsintyg" i den mån de är förenliga med denna förordning.
- d) Identifiera under vilka villkor generiska läkemedel kan spela en effektiv roll för priskonkurrens och för att skapa en mer dynamisk marknad, och därigenom garantera att kvaliteten, säkerheten och effektiviteten, väl dokumenterade, är desamma som hos originalläkemedlen, utan konstgjort gynnsamma villkor som särskilt uppmuntrar att särskilda läkemedel byts ut utan att läkaren som föreskrivit dem rådfrågas.
- e) Identifiera och föreslå skattepolitiska instrument som främst kommer att gynna forskning, där 95 % av kostnaderna bärs av den privata industrin inom läkemedelssektorn.
- f) Överväga en mer utbredd användning av det centraliserade förfarandet och i samarbete med Europeiska byrån för läkemedelsbedömning finna en bredare definition av "innovation" baserad på det terapeutiska mervärdet i form av effektivitet och säkerhet.

2.3. Förslag om hur Europeiska byrån för läkemedelsbedömning kan bidra positivt till gemenskapens politik

2.3.1. Medan det är mycket viktigt att Europeiska byrån genast blir funktionsduglig för att utföra de uppgifter som beskrivs i punkt 1.7 anser ESK att byrån i framtiden kan ge stöd i de frågor som anges i punkt 2.2 ovan.

2.3.2. Europeiska byrån skulle till exempel kunna hjälpa till att harmonisera klassificeringen av de produkter som nu finns på marknaden genom ett åtgärdsprogram, och fortsätta med en successiv harmonisering av etiketter och informationsblad för produkter som säljs i mer än ett land allteftersom de genomgår sin femårsöversyn.

2.3.3. Förutsett att Europeiska byrån får tillräckliga ekonomiska och personalmässiga resurser skulle den dessutom kunna utgöra det idealiska forumet för diskussioner och kontakter på rent vetenskaplig och teknisk basis med nationella myndigheter och med ledande nationella experter. Dessa skulle kunna diskutera aspekter som skulle kunna bidra till mer enhetliga arbetsmiljöer i medlemsstaterna, inklusive:

- studier och/eller forskning om en klassificeringsmetod för särskilda läkemedel som kan tillämpas enhetligt på nationell och europeisk nivå och som kan definiera och beskriva läkemedels-kännetecken utan att någon förfördelas och på så vis överskrida de begränsningar som påträffats i tillämpningen av ATC-klassificeringen,
- vetenskapliga och metodologiska kriterier för klassificering av receptbelagda produkter i jämförbara klasser utifrån hur allvarlig den behandlade sjukdomen är; dessa skulle medlemsstaterna kunna åberopa för ersättningsyften och för att undvika att behandlingen varierar av rent ekonomiska skäl.

2.3.4. Europeiska byrån skulle också kunna ställa sitt tekniska och vetenskapliga kunnande till kommissionens förfogande för att utarbeta riktlinjer för:

- ett ömsesidigt erkännande av produkter som i mer än tio år funnits på marknaden i flera medlemsstater, eller alternativt ett förenklat förfarande för europeiskt godkännande,
- harmoniserade informationsblad som ger en sammanfattning av produktens kännetecken för läkare, apotekare och patienter, inklusive produkter som redan finns på marknaden i mer än en medlemsstat,
- att åstadkomma enhetlig klassificering över hela Europa i samband med försäljning av läkemedel avsedda för människor. Med utgångspunkt i en kvalitetsinriktad patientskyddsaspekt kan det då klarläggas på Europainivå om ett visst läkemedel är receptbelagt eller inte (vilket motsvarar de kriterier som nämns i direktiv 92/26/EEG). Härmed uppnår man en högre grad av harmonisering av läkemedelsrätten på den inre marknaden och befrämjar fri handel med läkemedel inom Europeiska unionen.

3. Slutsatser

3.1. Genom att utarbeta ett yttrande på eget initiativ om avskaffandet av hinder för den fria rörligheten för läkemedel inom EU vill Ekonomiska och sociala

kommittén fästa uppmärksamheten på den avgörande roll som gemenskapsåtgärder kan spela på detta område, som är känsligt eftersom människors hälsa står på spel. Detta på grund av att läkemedel som används på rätt sätt innebär ett stort bidrag till en ökad livskvalitet.

3.2. Yttrandet ger strategiska och praktiska riktlinjer som alla de samhällskrafter som ESK representerar vill föreslå kommissionen och Europeiska byrån för läkemedelsbedömning, så att de skall främja en politik som stöder läkemedelssektorn.

3.3. ESK anser att denna typ av åtgärder bör vidtas inom en referensram som återspeglar, i form av:

- allmän politik:
 - målen och prioriteringarna för behandling med läkemedel;
 - en förstärkning av kommissionens initiativ för att vägleda de beslut som nationella organ skall fatta, genom att uppmuntra åtgärder som gynnar konvergens, och bromsa de som avviker från den nödvändiga harmoniseringsprocessen på gemenskapsnivå;
- socialpolitik:
 - en framtida garanti för att läkemedel har samma tillgänglighet för alla europeiska medborgare;
 - sociala skyddsåtgärder som är anpassade till behovet av en hög nivå av hälsoskydd;
- industripolitik:
 - förutsättningar som gör det möjligt för den europeiska läkemedelsindustrin att bli konkurrenskraftig gentemot sina amerikanska och japanska motsvarigheter;
 - främjande av en ökad sysselsättning inom sektorn.

3.4. Tillgängliga, säkra och effektiva läkemedel, en industri som är internationellt konkurrenskraftig, yrkeskunnandet hos de som arbetar i varje länk av produktionskedjan och möjligheterna för vetenskapliga innovationer som härstammar från europeisk forskning utgör inom denna sektor den bästa garantin för den svagaste delen av samhället: de sjuka.

3.5. Detta bidrag till hälsoskyddet bör inte förbli en exklusiv ågodel för industriländerna, utan bör bli ett medel för att i solidaritet med utvecklingsländerna förbättra deras livskvalitet.

3.6. Förslagen gäller bara läkemedelssektorn för mänskligt bruk, men man borde också utföra en detaljerad analys på området veterinärmedicin.

3.7. Läkemedel för veterinärt bruk har en positiv inverkan på hälsan hos både boskap och husdjur. Rätt använda kan läkemedel för veterinärt bruk även göra

livsmedelsprodukter (kött, mjölk, ägg, etc) hälsosammare.

3.8. Med hänsyn till att det utöver dessa fördelar även finns risker för djurs och människors hälsa, liksom för miljön, måste emellertid de gemensamma reglerna om användningen och cirkulationen av läkemedel för veterinärt bruk förbättras ytterligare i framtiden.

Bryssel den 31 januari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

Yttrande om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 89/686/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om personlig skyddsutrustning

(96/C 97/02)

Den 29 januari 1996 beslutade rådet att i enlighet med artikel 100a i Romfördraget rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda förslag.

Sektionen för industri, handel, hantverk och tjänster, som var ansvarig för kommitténs förberedande arbete, antog sitt yttrande den 10 januari 1996. Föredragande var George Wright.

Vid sin 332:a plenarsession (sammanträdet den 31 januari 1996) antog Ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Allmänna kommentarer

Kommittén har lagt fram sitt yttrande⁽¹⁾ i rätt tid om de huvudsakliga aspekterna i direktivet om personlig skyddsutrustning.

Syftet med förslaget till direktiv, som nu läggs fram av kommissionen, är att upphäva skyldigheten att märka all personlig skyddsutrustning med det år som EG-märkningen tillfogades. Inga aspekter som rör användarnas hälsa och säkerhet förminsas som ett resultat av detta, och lämplig teknisk rådfrågning av berörda parter (som uttryckte sitt godkännande) har genomförts av kommissionen.

Därför godkänner kommittén detta förslag med syfte att förenkla kostsamma administrativa krav som påtvingats tillverkarna.

Bryssel den 31 januari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

(1) EGT nr C 337, 24. 12. 1988.

Yttrande om Grönbok om upphovsrätt och angränsande rättigheter i informationssamhället

(96/C 97/03)

Den 27 juli 1995 beslutade kommissionen, enligt artikel 198 i Romfördraget, att rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om Grönbok om upphovsrätt och angränsande rättigheter i informationssamhället.

Sektionen för industri, handel, hantverk och tjänster, som har berett kommitténs arbete i detta ärende, antog yttrandet den 10 januari 1996. Föredragande var Robert Moreland.

Ekonomiska och sociala kommittén antog enhälligt följande yttrande vid sin 332:a plenarsession (sammanträdet den 31 januari 1996).

1. Kommissionens dokument

1.1. I grönboken ställs ett antal frågor om eventuella ytterligare harmoniseringsåtgärder inom gemenskapen, som kan bli nödvändiga när "informationsmotorvägar" utvecklas.

1.2. Informationsmotorvägar innebär kortfattat ett nätverk av datorer för att utföra, förevisa, distribuera, utbyta och lagra arbeten och information digitalt. Detta sätt att överföra information, kulturella arbeten och underhållning blir allt viktigare när mer information och kulturella arbeten än någonsin tidigare kan överföras digitalt.

1.3. Grönboken är en begäran om synpunkter på vissa juridiska frågor som uppstår när denna avancerade teknik sprids.

2. Kommissionens allmänna frågor

2.1. Kommissionen ställer först några inledande allmänna frågor. Bl a:

2.1.1. På vilken nivå är det lämpligast att hantera immaterialrätt i informationssamhället: nationellt, inom gemenskapen eller internationellt?

2.1.2. Medför existensen av multimedieprodukter (t ex CD-ROM) att det krävs speciell lagstiftning för att skydda kulturarvet?

2.1.3. Hur skall det totala ekonomiska värdet mätas på upphovsrätt och angränsande rättigheter, som skyddar verk som blir tillgängliga på informationsmotorvägen?

2.1.4. Man begär specifika ekonomiska eller statistiska data om verksamheter på infomotorvägen, och de ekonomiska konsekvenserna av immaterialrättskydd

för produkter och tjänster som distribueras på infomotorvägen, särskilt beträffande små och medelstora företag samt påverkan på sysselsättningen.

2.2. Grönboken diskuterar sedan vissa speciella punkter och tar återigen upp vissa punkter i form av frågor.

3. Kommissionens specifika frågor

3.1. Immaterialrätt är territoriell, och det kommer att bli svårt att avgöra var ett brott mot den äger rum. Kommissionen vill ha synpunkter på om en regel om "ursprungsland" i linje med direktivet om samordning av vissa regler om upphovsrätt och angränsande rättigheter för satellit- och kabelsändningar (kabel- och satellitdirektivet) kan vara ett sätt att lösa problemet. Med andra ord skulle lagen i det land som materialet sänds från reglera hela transaktionen.

3.2. Man begär synpunkter på frågan om internationell konsumtion av rättigheter (rätten att till EU importera produkter som placerats på marknaden med medgivande från innehavaren av den intellektuella äganderätten för spridning i länder utanför EU).

3.3. Man frågar om överföring av ett verk till digital form utgör en reproduktion och således är ett brott mot upphovsrättsbestämmelserna, om den görs utan copyrightinnehavarens medgivande.

3.4. Kommissionen vill ha synpunkter på sändningar för privat bruk och i vilka fall sändningar skall anses vara riktade till allmänheten.

3.5. Kommissionen frågar om copyrightinnehavaren skall ha en speciell rätt att bestämma över digital spridning.

3.6. Digitala sändningar tillåter många fler sändningar med högre kvalitet på ljud och bild på samma frekvens och betydligt fler gränsöverskridande sändningar. Om mer sänds, kan mer kopieras. Man önskar synpunkter på om utövare eller andra innehavare av "angränsande rättigheter" skall ha exklusiv rätt att hindra att deras framträdanden etc sänds i radio eller TV.

3.7. En författares moraliska rättigheter innefattar hans eller hennes rätt att få sitt författarskap erkänt, att inte få verk ändrade utan sitt medgivande och inte utsättas för intrång. Man önskar synpunkter på om lagar om moraliska rättigheter inom gemenskapen bör harmoniseras, på om man avstår från sina moraliska rättigheter genom att godkänna att ett verk överförs till digital form, samt på om det behövs kollektivavtal mellan författare och förläggare.

3.8. Kommissionen ställer frågor om exploatering av rättigheter, särskilt huruvida det bör finnas ett centralt system för att hantera rättigheter för multimedieprodukter och om gemenskapen skall skapa regler för en sådan centralstyrning.

4. Allmänna synpunkter

4.1. Kommittén välkomnar grönboken, särskilt som teknologins snabba utveckling innebär att de lagar som reglerar den ständigt omvärderas.

4.2. Den lämpligaste nivån för frågor om immaterialrätt i informationssamhället måste på lång sikt vara den internationella: informationssamhället minskar de nationella gränsernas betydelse. Därför bör initiativ inom detta område åtminstone tas på gemenskapsnivå, snarare än på nationell nivå, och tyngdpunkten måste ligga på att komma fram till en gemensam standpunkt för EU. Detta kommer att vara särskilt viktigt mot bakgrunden av de slutsatser som fastställdes av USA:s regering i dess senaste vitbok i detta ämne.

4.3. Även om kommissionen skall gratuleras för den lagstiftning om vilken kommissionen hittills har lyckats få rådet att besluta, är detta en långsam och komplicerad process och nationella och europeiska kulturer måste beaktas. Det är viktigt att prioritera och ta itu med sådana fall som är mest skadliga för det europeiska näringslivet och för EU:s möjligheter att aktivt utnyttja sitt kulturarv i konkurrens med omvärlden och där det finns tydliga problem som hänger samman med handelshinder på den gemensamma marknaden.

4.4. Kommittén anser att följande åtgärder bör prioriteras (i den ordning som de omnämns i grönboken):

4.4.1. Att definiera vilken lag som gäller gränsöverskridande transaktioner inom gemenskapen samt till och från tredje land.

4.4.2. Att harmonisera lagen om konsumtion av rättigheter.

4.4.3. Att garantera ett fullt skydd för rätten att begränsa överföring till digital form som en del av reproduktionsrätten.

4.4.4. Att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning (och/eller definition) beträffande tidpunkten när verk som sprids via informationsmotorvägen kan anses bli tillgängliga för allmänheten.

4.4.5. Att inom gemenskapen harmonisera de mycket olikartade lagarna om moraliska rättigheter.

4.5. Lösningen på dessa behov skall ta hänsyn till intressebalansen mellan "författare", producenter och konsumenterna.

5. Särskilda synpunkter

5.1. Allmänna frågor

5.1.1. På vilken nivå är det lämpligast att hantera immaterialrätt i informationssamhället: nationellt, inom gemenskapen eller internationellt? Den lämpligaste nivån för frågor om immaterialrätt i informationssamhället måste vara den internationella. (se Allmänna synpunkter ovan).

5.1.2. Direktivet om rättsligt skydd för databaser är tillräckligt för att skydda de flesta multimedieprodukter. Dessutom finns det argument för lagstiftning inom området för ideella rättigheter på EU-nivå.

5.1.3. Kommittén tror det är svårt att mäta det totala ekonomiska värdet av upphovsrätt och angränsande rättigheter som skyddar de verk som skall finnas tillgängliga på informationsmotorvägarna. Vad beträffar följderna för små och medelstora företag tror kommittén att direktivet om mjukvaror balanserar den småskalige utvecklarens rättigheter mot det stora företagets. Något liknande kan vara lämpligt här. Ibland måste man hitta en balans mellan totalförbud och krav på godkännande. Dessutom anser kommittén att upphovsrättslagstiftningens påverkan på sysselsättningen inte skall underskattas och att den rättfärdigar den betydande uppmärksamhet som bör ägnas immaterialrätten på EU-nivå.

5.2. Särskilda frågor

5.2.1. Tillämplig lagstiftning

I princip håller kommittén med om kommissionens förslag att lösningen på problemet med den myckna överföringen av data mellan länder kan vara en regel om "ursprungsland" i linje med kabel- och satellitdirektivet. Men man måste se till att arbeten inte sänds från de medlemsstater som har sämre skydd eller sämre förmåga att genomdriva det. Lagen i det land där servern eller någon annan som spridar arbeten är placerad bör reglera ivägsändandet av arbete till servern och dess spridning från servern. Men allt tillhandahållande av information som äger rum på ett legalt sätt måste garantera att innehavaren av rättigheterna kan förstärka sina rättigheter inom det territorium där inhämtningen äger rum. Det finns också behov att harmonisera, stärka och praktisera regler för skydd och kontroll på EU-nivå.

5.2.2. Konsumtion av rättigheter

Detta är ett komplicerat ärende. Den grundläggande frågan är om elektronisk eller fysisk import som omfattar intellektuell äganderätt från länder utanför gemenskapen är föremål för kontroll från innehavaren av den intellektuella äganderätten när informationen tas in i gemenskapen. Detta beror på hur man använder det skyddade arbetet eller närliggande material. Enligt den befintliga gemenskapslagstiftningen gäller principen om konsumtion av rättigheter endast när dessa ingår i fysiska produkter, inte vid elektronisk distribution. En innehavare av intellektuell äganderätt skulle följaktligen behålla kontrollen över elektronisk import som kommer från ett land utanför gemenskapen och dess vidare spridning. Kommittén anser emellertid att detta borde gälla även import av arbete och annat skyddat material när det ingår i fysiska produkter när den kommer in i gemenskapen. Men när det gäller omständigheter där ett tredje land har lämpligt skydd av intellektuella rättigheter och innehavaren av de intellektuella rättigheterna har tillåtit distribution av produkterna i elektronisk form, kan denna allmänna princip variera. När det gäller dessa begränsade omständigheter, bör innehavaren av de intellektuella rättigheterna inte automatiskt ha rätt att begränsa import till EU. Ett exempel på denna senare begränsning är det mycket vanliga bruket med inhämtning av filer och dokument från en server i USA till en dator i något av EU:s medlemsländer. Det är praktiskt taget omöjligt att övervaka sådana aktiviteter. Under dessa förhållanden är det bara så, enligt kommitténs åsikt, att den som hämtar in information till ett EU-land bör ha exakt samma rättigheter — varken mer eller mindre — som den som hämtar in information till USA.

5.2.3. Överföring till digital form

Man frågar om överföring av verk till digital form utgör en reproduktion och således är ett brott mot upphovsrättsreglerna om den görs utan copyrightinnehavarens medgivande. Att överföra ett verk till digital form (permanent eller temporärt) är samma sak som alla andra former av kopiering och skall i princip behandlas på samma sätt; i den mån denna princip inte finns i alla medlemsstater bör detta åtgärdas genom harmonisering. En andra, och besläktad fråga är om copyrightinnehavarens rätt i fråga om digitalisering skall innebära en rätt att hindra andra från att digitalisera verket utan medgivande; eller om det bara skall vara en rätt att få ersättning för digitalisering, vilken skulle bli auktoriserad i och med betalningen. Om överföring till digital form inte skiljer sig från andra kopieringsmetoder, ser kommittén inga skäl att fråga grundprincipen att copyrightinnehavarens rätt att hindra den skall vara utan undantag.

5.2.4. Privat kopiering

Fastän privat kopiering inte skall behandlas som automatiskt tillåten, skall man i första hand prioritera att se till att otillåten kopiering för kommersiellt bruk blir förbjuden. Kopiering för utbildnings- eller forskningsändamål förtjänar att ägnas särskild uppmärksamhet. Vad beträffar privat, icke-kommersiell kopiering bör sådana fall prioriteras som har uppenbart skadliga följder.

5.2.5. Tekniskt skydd

Man har tagit upp frågan om medlemsländer skall vidta rättsliga åtgärder som garanterar tekniska system för skydd mot kopiering. Denna fråga uppdelas i två punkter, nämligen om tillverkare skall vara skyldiga att inkludera tekniskt skydd i sin hårdvara; och om det skall göras likvärdigt med att kränka upphovsrätt eller andra rättigheter i produkter som är föremål för tekniskt skydd för att producera eller sälja hårdvaror som omger detta tekniska skydd. Enligt kommitténs åsikt är det inte lämpligt att tvinga innehavare av rättigheter och tillverkare att följa något speciellt system av tekniskt skydd, men om man följer något system skall det vara olagligt att medverka till att kringgå det.

5.2.6. Digitala radiosändningar

De principer som anges i punkt 5.2.3 ovan pekar på att även "angränsande rättigheter" i princip skall vara utan undantag, och inte bara vara rätten att få skäligen

ersättning och att det i detta sammanhang inte skall vara någon skillnad mellan analoga och digitala radiosändningar.

5.2.7. Digital spridning och överföringsrättigheter

Kommissionen ställer frågan om det är lämpligt att utsträcka direktivet om hyresrättigheter till elektronisk överföring från punkt till punkt. Kommittén anser inte att det är lämpligt, en sådan utsträckning skulle bli konstlad (överföring är inte på något sätt att hyra) och onödig (hyresrättighet introduceras till en del för att kompensera för konsumtion av innehavarens rättigheter på fysiska kopior av arbeten och, som det har påpekats ovan, absolut konsumtion av rättigheter med avseende på elektronisk överföring är inte lämplig). Enligt kommitténs åsikt skall överföring omfattas av innehavarens exklusiva rättigheter inklusive den exklusiva rätten att göra arbeten tillgängliga för allmänheten. En enkel metod skulle kunna vara att säkerställa att rättigheten att förhindra överföring från punkt till punkt utgör en del av rättigheten att förhindra reproduktion. Ett alternativ, som stöds av USA:s regering i deras vitbok, skulle kunna vara att skapa en exklusiv rättighet för överföringar som en del av distributionsrättigheten. Det första förslaget är enklare.

5.2.8. Ideella rättigheter

Ideella rättigheter är viktiga för författare. Den ökade gränsöverskridande trafiken med verk innebär att harmonisering är viktigare än tidigare. Den lätthet med

vilken verk i digital form kan ändras, visar enligt kommittén att starka ideella rättigheter, åtminstone på Bernkonventionens nivå, är motiverade. Att avsäga sig från att utnyttja dessa rättigheter skall emellertid tillåtas i tydliga fall.

5.2.9. Administration av rättigheter

Man ställer också frågor om förvärv och administration av rättigheter, om tekniska skyddssystem, och framförallt huruvida det bör finnas ett centralt system för hantering av rättigheter för multimedieprodukter, och huruvida gemenskapen skall fastställa regler för en central styrning av sådana system. Kommittén anser att det är för tidigt att fundera över en central administration av rättigheter på detta sätt. Om författare vill sälja sina rättigheter kollektivt, finns det inga skäl att anta att de inte kommer att slå sig ihop för att göra det utan gemenskapens inblandning, precis som hittills skett i medlemsstaterna.

5.3. Övriga frågor — Verk skapade av datorer

Kommittén har hänvisat till detta problem i tidigare yttranden [till exempel dess yttrande om förslaget till direktiv om rättsligt skydd av dataprogram (91/250/EEG)]. Grönboken tar inte upp frågan om skyddet för verk skapade av datorer, dvs verk som har skapats direkt av ett datorprogram och, enligt min mening inte av några människor. Teknikens framsteg har ökat antalet sådana program och höjt deras kvalitet och kommittén anser att denna punkt bör tas upp till förnyat övervägande. Kommittén välkomnar kommissionens avsikt att studera frågan ytterligare.

Bryssel den 31 januari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

Yttrande om fördelningen av reserverade medel för gemenskapsinitiativ till och med 1999

(96/C 97/04)

Den 31 oktober 1995 beslutade kommissionen att, i enlighet med artikel 198 i Rom-fördraget, begära yttrande om fördelningen av reserverade medel för gemenskapsinitiativ till och med 1999.

Sektionen för regional utveckling, landsbygds- och stadsplanering, som ansvarade för beredningen av kommitténs arbete i ämnet, antog sitt yttrande den 23 januari 1996. Föredragande var Campbell Christie.

Vid sin 332:a plenarsession (sammanträdet den 31 januari 1996) antog Ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Inledning

1.1. I oktober 1995 antog kommissionen ett förslag om fördelningen av reserverade medel för gemenskapsinitiativ under perioden till och med 1999. I ett meddelande till Ekonomiska och sociala kommittén begärde kommissionen att få kommitténs synpunkter på den föreslagna fördelningen.

1.2. Ekonomiska och sociala kommittén har under senare år antagit två yttranden om gemenskapsinitiativ⁽¹⁾. I båda fallen har ESK uttryckt sitt starka stöd för Europeiska unionens arbete för att garantera en högre grad av ekonomisk och social sammanhållning. Gemenskapsinitiativen utgör en ovärderlig möjlighet att utveckla nya och nyskapande program till stöd för mindre gynnade regioner. Dessa är identifierbara som särskilda EU-program genom att de verkar utanför procedurerna för genomförandet av huvuddelen av det stöd som går via strukturfonderna.

1.3. De finansiella arrangemang för gemenskapsinitiativen som man kom överens om 1993 innebar att man totalt skulle fördela 13,45 miljarder ecu, varav 1,6 miljarder ecu (dvs 11,9 %) reserverades för specifika program längre fram i tiden. Kommissionen har nu kommit med förslag om att fördela denna reserv (1,665 miljarder ecu) mellan ett antal av de befintliga tretton initiativen.

1.4. Av den totala summan som skall fördelas, och i enlighet med de beslut som fattades vid toppmötet i Edinburgh, föreslår kommissionen att 690 miljoner ecu skall fördelas mellan regionerna i målområde 1 och att resterande 975 miljoner ecu skall tilldelas andra regioner.

2. Allmänna iakttagelser

2.1. Den föreslagna fördelningen av den finansiella reserven är i allmänhet i linje med de prioriteringar som fastställdes vid den senaste översynen av programmet

för gemenskapsinitiativ. Dessa prioriteringar stöddes i stort sett av Ekonomiska och sociala kommittén, som följaktligen också ställer sig bakom den fördelningen som kommissionen nu har föreslagit.

2.2. I sitt meddelande upprepar kommissionen sin princip att strukturfonderna i första hand skall inriktas på att skapa sysselsättning inom unionen. ESK stöder helhjärtat denna princip. Gemenskapsinitiativen anses med rätta utgöra ett viktigt och nyskapande instrument för detta syfte med sina program som speciellt inriktas på åtgärder utformade för att förbättra sysselsättningsmöjligheterna i mindre gynnade regioner.

2.3. Kommittén välkomnar också förslaget att vidareutveckla Interreg-initiativet genom att införa en tredje del (C), som skall främja samarbete och informationsutbyte mellan mottagarregionerna i allmänhet, och i frågor som rör bemästrandet av översvämningar och torka i synnerhet. Detta kommer att bidra till att garantera att de lärdomar som dragits i en region tillämpas i andra regioner.

2.3.1. Interreg-programmet fortsätter att spela en nyckelroll när det gäller att uppmuntra gränsöverskridande samarbete som syftar till att garantera att det bästa tillvägagångssättet i vissa regioner kan tillämpas på andra håll inom EU. Det är därför viktigt att man har en möjlighet att tillvarata den sakkunskap som vissa regioner utvecklat inom sådana områden som exempelvis bemästrandet av vattenbrist och översvämningar, så att den kan tillämpas också inom andra delar av gemenskapen.

2.3.2. Ekonomiska och sociala kommittén noterar att kommissionens förslag för Interreg "C" kräver att minst tre medlemsstater tillsammans ansöker om stöd. Ekonomiska och sociala kommittén föreslår att man ändrar detta till två medlemsstater, där det är lämpligt, eftersom det finns sådana regioner inom unionen som är i riskzonen för översvämningar och därmed skulle behöva komma i åtnjutande av detta stöd.

(¹) EGT nr C 304, 10. 11. 1993; EGT nr C 295, 22. 10. 1994.

2.4. Ekonomiska och sociala kommittén anser att ökningen av de medel som finns att tillgå under de fyra program som är inriktade på att främja den industriella omvandlingen (Konver, Rechar, Resider och Retex) är särskilt viktig. I vart och ett av dessa program främjar gemenskapsinitiativen direkt sysselsättningen, samtidigt som de förbättrar mottagarregionernas långsiktiga utsikter. Med tanke på de svåra ekonomiska problem som många av regionerna möter, välkomnar kommittén det faktum att dessa program nu kan fortlöpa till och med 1999.

2.5. ESK fäster särskild vikt vid programmets fokusering på stärkta direktåtgärder för att hjälpa särskilt utsatta grupper bland de arbetslösa att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Som konsekvens av detta stöder kommittén kommissionens förslag att öka tilldelningen av medel till programmen Youthstart och Now. Kommittén stöder också till fullo den princip som ligger bakom kommissionens nya initiativ Employment-Inclusion ("Sysselsättning-inslussning på arbetsmarknaden").

2.6. De ytterligare resurser som tilldelats Adapt-programmet påvisar den betydelse som man nu ger detta relativt nya program. Ekonomiska och sociala kommittén stöder kommissionens förslag att öka de resurser som tilldelas detta initiativ, vars syfte är att hjälpa organisationer att anpassa sig till nya tekniska förhållanden och den globala ekonomi som många företag nu måste konkurrera i.

2.7. I sitt förslag försöker kommissionen se till att det finns en viss flexibilitet när det gäller fördelningen av medel från reserven för att medlemsstaterna skall kunna koncentrera resurser till de initiativ som leder till störst nytta. ESK instämmer i att flexibilitet ger medlemsstaterna möjlighet att maximera fördelarna med de tillämpade gemenskapsinitiativen.

2.8. Flexibilitetsprincipen vid användandet av reserverna betonas uttryckligen i de av kommissionens förslag som rör de fyra initiativen för industriell förnyelse. Förutsatt att det inte äventyrar koncentrationsprincipen, anser ESK att denna flexibilitet kommer att medge att resurserna fördelas dit de bäst behövs. Dessutom är detta väl i linje med subsidiaritetsprincipen.

2.9. Ekonomiska och sociala kommittén välkomnar att kommissionen lägger särskild vikt vid att stöd kontinuerligt ska finnas tillgängligt för att främja utvecklingen av små och medelstora företag (SMF). ESK noterar dock att man inte avser att fördela ytterligare medel specifikt till SMF-initiativet. Följaktligen är det viktigt att de små och medelstora företagen tilldelas tillräckliga resurser inom ramarna för de initiativ som får extra medel.

2.10. Kommittén noterar att man inte nämner en förlängning av gemenskapens initiativ till stöd för fredsprocessen i Nordirland och omkringliggande irländska grevskap fram till 1999. Detta initiativ tilldelas medel endast till 1997. Kommittén fäster största vikt vid detta initiativ och stöder att det förlängs till 1999. Kommittén är medveten om att fredsinitiativets resurser endast delvis kommer från gemenskapsinitiativets budget, men föreslår ändå att medel avsätts så att detta initiativ kan fortlöpa till 1999.

2.11. Avsikten med gemenskapsinitiativen är att främja nyskapande lösningar till problem som är gemensamma för ett antal regioner inom Europeiska gemenskapen. I detta hänseende fungerar det på ett liknande sätt som de program som införts enligt Artikel 10 i Regionala utvecklingsfondens (ERUF) stadgar. För att man ska uppnå bästa möjliga helhetseffekt med strukturfonderna, anser kommittén att det är viktigt med en viss grad av samverkan och koppling mellan gemenskapsinitiativ och de program som inletts enligt artikel 10 i ERDF.

3. Slutsatser

3.1. Som framgår ovan, ställer sig Ekonomiska och sociala kommittén bakom kommissionens förslag om fördelningen av de reserverade medlen för gemenskapsinitiativ. Kommittén vill dock återupprepa sin åsikt att övervakning och utvärdering krävs för de specifika programmen. I sitt tidigare yttrande pekade ESK ut ett antal särskilda frågor som måste tas upp i samband med kontroll och bedömning, och anmodar kommissionen att så snart som möjligt rapportera om den effekt gemenskapsinitiativen har haft.

Bryssel den 31 januari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

Yttrande om meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén "Utvecklingen av närsjöfart i Europa: Möjligheter och utmaningar"

(96/C 97/05)

Den 10 augusti 1995 beslöt kommissionen i enlighet med artikel 198 i Romfördraget att konsultera Ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda meddelande.

Sektionen för transport och kommunikation, som var ansvarig för att förbereda kommitténs arbete i detta ämne, antog sitt yttrande den 17 januari 1996. Föredragande var dr Bredima-Savopoulou.

Vid sin 332:a plenarsession (mötet den 31 januari 1996) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande utan några röster emot och 3 nedlagda röster.

1. Inledning

Den 5 juli 1995 lade Europeiska kommissionen fram sitt länge väntade meddelande om utvecklingen av närsjöfarten i Europa. Meddelandet — som inte är en lagtext utan ett policydokument — innehåller en analys av närsjöfartens potential och nuvarande problem och ett handlingsprogram som ska stimulera ytterligare diskussion som ska leda fram till specifika förslag. Det är värt att notera att meddelandet är frukten av många års diskussioner om närsjöfart på europeisk nivå under Europeiska kommissionens regi. Utvecklingen av den inre marknaden var en grundläggande faktor som bidrog till att främja närsjöfarten.

1.1. *Transport 2000+*

Rapporten ⁽¹⁾ från gruppen Transport 2000 Plus under Europeiska kommissionens överinseende (1989) med titeln "Transporter i ett snabbt föränderligt Europa — mot ett europeiskt nätverk av transportsystem" var den första som noterade att om man inte vidtar åtgärder för att lindra överbelastningen av olika typer av landtransporter, och i synnerhet av vägtransporter, kommer de europeiska landtransporterna att falla offer för "Verkehrsinfarkt" — "trafikihjärtinfarkt". Som förebyggande åtgärd skulle man flytta över gods från landtransporter till andra transportsätt, speciellt till närsjöfart och sjöfart mellan hav och inre vattenvägar. Idén om att flytta över gods från land till sjöss har också förts fram i andra kommissionsdokument, som meddelandet om den framtida utvecklingen av gemenskapens transportpolitik (december 1992) ⁽²⁾, och grönboken om transporternas effekter på miljön (februari 1992) ⁽³⁾. Med andra ord förväntar man sig att närsjöfarten kommer att kunna bidra till att lindra överbelastningen på de andra transportsätten.

⁽¹⁾ Se ESK:s yttrande i EGT nr C 49, 24. 2. 1992, s. 52.

⁽²⁾ Se ESK:s yttrande i EGT nr C 352, 30. 12. 1993, s. 11.

⁽³⁾ Se ESK:s yttrande i EGT nr C 313, 30. 11. 1992, s. 43.

1.2. *Sjöfartsindustrins Forum/Närsjöfartspanelen*

1.2.1. Katalysatorn för att främja närsjöfarten var MIF ⁽⁴⁾ under kommissionärerna Bangemanns och Van Mierts beskydd. Vid MIF:s plenarförsamling (Genua, oktober 1992) beslöts att främjandet av närsjöfarten skulle vara en av MIF:s basaktiviteter, genom upprättandet av en närsjöfartspanel (panel I).

MIF:s närsjöfartspanel har analyserat de hinder som finns för att använda närsjöfarten och transporter mellan hav och inre vattenvägar. Panelens rekommendationer koncentreras till fem punkter:

1. Förbättrad infrastruktur och effektivitet i och runt hamnarna.
2. Förenklade administrativa procedurer.
3. Rättvis konkurrens mellan transportsätt till sjöss och till lands.
4. Förbättrad marknadsföring av närsjöfarten och transporter mellan hav och inre vattenvägar.
5. Införande av avancerad teknologi.

Mer specifikt har de fem ovanstående punkterna brutits ner enligt följande:

1) Hamninfrastrukturen

- Större flexibilitet vad gäller arbetsmetoder och arbetstimmar i hamnarna.
- Flexibel och öppen prissättning.
- Behov av åtgärder mot skadliga monopol.
- Införande av modern teknik.

⁽⁴⁾ Den europeiska sjöfartsindustrins forum.

- Införlivande av hamnarna i ett kombinerat transportnätverk (med tanke på att många hamnar inte står i förbindelse med väg- och järnvägsnätet i det inre av landet och att förseningar förekommer).

2) Administrativa procedurer

Sjöfartsindustrin måste kunna använda administrativa procedurer som är lika enkla som för andra transportsätt. De viktigaste problemen är:

- Transit och tullprocedurer.
- Moms.
- Veterinärkontroller.
- Regler för transport av farligt gods.
- Hinder av olika slag som gör det svårare/oattraktivt att flytta över gods från landtransporter till sjötransporter.

3) En rättvis konkurrens mellan transporter till sjöss och till lands

Dvs att skapa konkurrens på lika villkor, genom internalisering av de yttre kostnaderna för landtransporter.

4) Behovet av förbättrad marknadsföring av närsjöfarten

Dvs informationen om och reklamen för närsjöfarten är otillfredsställande, vilket leder till att de eventuella brukarna inte är tillräckligt medvetna om att närsjöfart är ett alternativt transportmedel:

- Frekvensen av hamntjänster.
- Pålitlighet.
- Attraktiv prissättning.
- Korta transittider hos transporter från dörr till dörr.
- En enda avtalsslutande part.

5) Införande av avancerad teknologi

Detta spelar en stor roll när det gäller att förbättra tjänsterna för användarna av närsjöfart. Särskild uppmärksamhet måste ägnas nya typer av fartyg och ny teknologi för snabb lastning/omlastning i hamnarna. Elektronisk dataöverföring (EDI) och kommissionens forsknings- och utvecklingsprogram kommer att bidra till att detta mål uppnås.

Anmärkas bör att de flesta av ovan nämnda punkter har tagits upp i meddelandet om närsjöfart.

1.3. Som ett steg mot handling grundad på ovanstående rekommendationer har MIF:s närsjöfartspanel spelat en ledande roll vad gäller att skapa lokala och nationella

rundabordssamtal för att främja närsjöfarten på nationell nivå med de nationella villkoren som grund. De första resultaten av rundbordssamtalen, i synnerhet i norr, är uppmuntrande. Söder följer efter med en liten eftersläpning. Den 4-5 maj 1995 hölls en workshop i form av nationella och lokala rundabordssamtal i Marseille: deltagarna uppmuntrades att föreslå pilotprojekt och 20 sådana projekt väntar redan på att kommissionen skall studera dem.

1.4. Målet att flytta över godstransporter från land till sjöss stämmer överens med närsjöfartens natur, eftersom den är:

- Det mest ekonomiska transportsättet vad gäller energiåtgång (per km/ton).
- Det effektivaste transportsättet vad gäller investeringar/transportkapacitet.
- Det lämpligaste transportsättet när det gäller att betjäna de yttre regionerna i Europa, särskilt de norra och södra regionerna, men också områden som Irland, Svarta havet och Östersjön.
- Det miljövänligaste transportsättet (statistiskt står transporter till sjöss bara för 14 % av de marina föroreningarna, resten kommer från andra källor).
- Nästan fri från landtransporternas skadliga effekter på samhället (som trafikstockningar, buller).

2. Meddelandets viktigaste punkter

2.1. Meddelandet undersöker på vilket sätt närsjöfarten kan bidra till att grundprincipen om "hållbar rörlighet", dvs rörlighet som motsvarar miljökraven, uppfylls⁽¹⁾. Dess viktigaste mål är att främja övergången från godstransporter från land till sjöss. Detta mål beskrivs som att man minimerar transportsidans landsaspekt och maximerar dess sjöaspekt.

Meddelandet analyserar närsjöfartens potential under tre rubriker:

- Förbättrad kvalitet och effektivitet i närsjöfarten.
- Förbättrad infrastruktur och effektivitet i hamnar.
- Åtgärder för utveckling av närsjöfarten för ett större Europa.

⁽¹⁾ Se vitboken om den framtida transportpolitikens utveckling, EGT nr C 352, 30. 12. 1993, s. 11.

2.2. Förbättrad kvalitet och effektivitet i närsjöfarten

Närsjöfarten kommer att få ett uppsving genom gemenskapens fjärde ramprogram för forskning och utveckling. Maris-programmet (Maritime Information Society) och dess underprogram Martrans för logistik ägnas särskild uppmärksamhet. EDI kommer också att bidra till att främja närsjöfarten, liksom den förväntade avregleringen av sjötransporterna inom medlemsstaterna (cabotage), på grundval av det schema som lagts fram i förordning (EEG) nr 3577/92.

2.3. Förbättrad infrastruktur och effektivitet i hamnar

Hamnarna fungerar som länkar i kedjan av kombinerade transporter (i vilka närsjöfarten måste integreras) och i det transeuropeiska nätverket (TENS). Det är därför nödvändigt att anta åtgärder för att förbättra dem. Kommissionen verkar för öppenhet om tulltariffer. En lista på statsbidrag för hamnar håller på att upprättas och man ska ge ut riktlinjer för tillämpningen av artikel 92 i EG-fördraget, som handlar om sådana bidrag. På samma sätt kommer tillämpningen av konkurrensreglerna (artiklarna 85, 86 och 90 i fördraget) att bidra till att undanröja hamnmonopolen. De lokala och nationella rundabordssamtalen som stöds av kommissionen kommer att bidra till att man når praktiska lösningar.

2.4. Åtgärder för utveckling av närsjöfarten för ett större Europa

När man utvecklar närsjöfarten måste man räkna med att man vidgar den europeiska unionens verksamhet ytterligare. En rad EU-överenskommelser med de baltiska staterna, Östeuropa och Medelhavsländerna kommer att resultera i ökade handels- och transportförbindelser; och därigenom ge större möjligheter att utveckla närsjöfarten. Kommissionen har redan satt upp — på grundval av slutsatserna från berörda regionala kongresser — arbetsgrupper om utvecklingen av vattenburna transporter i Östersjön, Medelhavet och Svarta havet. Varje arbetsgrupp kommer att utarbeta ett flerårigt arbetsprogram som skall gynna närsjöfarten.

2.5. Meddelandet omfattar ett handlingsprogram och fem bilagor:

2.5.1. Bilaga I — Fördelar med närsjöfart

Meddelandet analyserar de geografiska och miljömässiga fördelarna och understryker den låga energiåtgången.

2.5.2. Bilaga II — Utvecklingsmöjligheter för närsjöfart

Bilaga II förklarar att en undersökning som samfinansieras av kommissionen ("korridorstudien") har undersökt närsjöfartens konkurrenssituation i åtta viktiga handelskorridorer inom EU, varav tre stycken sträcker sig utanför dess yttre gränser. Studien visade att det finns tillväxtpotentialer för närsjöfarten, dvs möjligheter att överföra handel från landtransporter till närsjötransporter, i åtminstone sex av de åtta korridorerna.

2.5.3. Bilaga III — Utmaningar för närsjöfarten i Europa

Den här bilagan analyserar å ena sidan de strukturella hindren för en utveckling av effektiva närsjöfartstjänster (bristande integrering med kombinerade transporter, icke-konkurrenskraftig prissättning, administrativa formaliteter för transit och veterinärkontroller, en oattraktiv bild av tjänsterna). Å andra sidan analyserar den problemen med infrastrukturen och effektiviteten i hamnarna (förseningar, höga hamnavgifter, arbetsproblem).

2.5.4. Bilaga IV — En integrerad politik för närsjöfarten i Europa

Bilaga IV uppfattar den bristande integrationen av närsjöfarten i kedjan av olika transportsätt som det viktigaste problemet för denna typ av sjöfart.

2.5.5. Bilaga V — Statistiska uppgifter

Meddelandet noterar att bristen på pålitlig statistik och jämförande data hindrar en bedömning av situationen och gör egentlig planering omöjlig.

3. Allmänna synpunkter

3.1. De senaste åren har Europeiska kommissionen alltmer sysslat med sjötransporter⁽¹⁾. Meddelandet utgör ett viktigt initiativ från kommissionen med syfte

⁽¹⁾ I sitt yttrande om kommissionens lagstiftande program för transporter/åtgärdsprogram för vanliga transporter 1995-2000 (Dok. CES 1305/95) instämmer kommittén i kommissionens åsikt att framstegen vad beträffar policyn för transporter var mycket långsamma under EEG:s första 25 år.

att flytta godstrafiken från land till sjöss⁽¹⁾. Trots svårigheter eller tvivel på möjligheterna att genomföra detta är det klart att om målet uppnås kommer det att få många goda effekter på miljön, konsumenterna och närsjöfartssektorn och positiva effekter på anställningen av sjömän. Detta är en noggrann, systematisk undersökning av närsjöfartssektorn, där inflytandet från MIF:s närsjöfartspanel är tydligt; kommissionen borde utnyttja dessa slutsatser ännu bättre. ESK beklagar att kommissionen ännu inte skapat det policysammanhang i vilket närsjöfartspanelens rekommendationer kommer att följas upp. Dessutom bör det noteras att kommissionens meddelande inte går in på problematiken omkring bekvämlighetsflagg och "bekvämlighetsbesättningar" (det vill säga det öppna fartygsregistret och ombordanställda till villkor under gällande normer). Det är självklart att denna problematik även påverkar kustsjöfarten — undermålig social och säkerhetsmässig standard medför att konkurrensen snedvrids inom sjötrafiken och i relation till andra transporter inom gemenskapen.

3.2. Det är inte första gången som ESK har studerat utvecklingen av närsjöfarten. I sitt tidigare yttrande om gemenskapens riktlinjer för utveckling av det transeuropeiska nätverket, uttryckte ESK sitt intresse för det meddelande som skulle publiceras om närsjöfart⁽²⁾. I sitt yttrande om kommissionens lagstiftande program om transporter, välkomnar kommittén också meddelandet om närsjöfart⁽³⁾.

3.3. Definition av närsjöfart

3.3.1. Meddelandet ger bredast möjliga definition av begreppet närsjöfart: det omfattar all sjötransport som inte är oceangående. Med andra ord omfattar det kustsjöfart, transporter mellan fastland och öar, sjöfart inom EU (mellan medlemsstater), sjöfart inom medlemsstater (cabotage) och fartygstransporter mellan hav och

floodhamnar inne i landet. Geografiskt sträcker det sig bortom EU:s gränser, till Norge, Island, Svarta havet, Östersjön och Medelhavsområdet. Ett exempel på den förvirring som kan orsakas av bristen på egentlig definition är att i bilaga V, refererar tabell 11 till en godtycklig skiljelinje mellan fartyg för närsjöfart och djuphavsgående fartyg; men det finns ingen sådan skiljelinje. Fartyg på 6 000 bruttotonn passar utmärkt som oceangående fartyg, medan stora tankfartyg vanligen används för närsjöfartstransporter. Storleken på fartygen har inget att göra med hur de används.

3.3.2. ESK konstaterar att denna definition måste preciseras när man senare antar de lagstiftande åtgärder som skall förverkliga meddelandets mål, så att de som brukarna också definieras. Man kan också fråga sig, i vilken utsträckning uttrycket "närsjöfart" bäst beskriver alla de transporter som nämns ovan, för vissa transporter sker inte ens på korta avstånd.

3.3.3. ESK pekar också på att närsjöfartssektorn omfattar ett stort antal olika verksamheter och tjänster som inte alls är homogena. De grundläggande tjänsterna på detta område inbegriper bulktransporter, färjor, matartrafik och linjetrafik. Detta har inte analyserats tillräckligt i meddelandet. Hur som helst blir man tvungen att räkna med det när man formulerar de särskilda policyåtgärderna.

3.4. Bulktransporter

Meddelandet tar i första hand upp godstransporter och i andra hand passagerartransporter. Men det är tveksamt om analysen av problemen eller de föreslagna åtgärderna tar tillräcklig hänsyn till bulktransportsektorn. Meddelandet tar främst upp linjetrafiken, som vanligen utgör en kombinerad transport. Emellertid förtjänar bulktransporten — som utgör 50 % av närsjöfarten — en mer detaljerad granskning i dokumentet. Nyligen påpekades mycket riktigt att sjötransporter och i synnerhet bulktransporter till sjöss är transportväsendets Askunge⁽⁴⁾. Det är värt att notera att remissyttrandet från MIF:s panel för närsjöfart mycket tydligt tar upp bulktransporterna.

3.5. Färjor

Meddelandet verkar inte räkna med den viktiga roll som färjetjänsterna (inklusive rorofärjorna) spelar i transportererna inom EU. De är också av vital betydelse

⁽¹⁾ En motsvarande studie från OECD fann att trafikstockningarna kostar de utvecklade industriländerna 2 % av deras bruttonationalprodukt (BNP). Närmare bestämt finner undersökningen att olyckor står för 2 % av BNP, buller 0,3 %, lokal nedsmutsning 0,4 %, total nedsmutsning på lång sikt för 1-10 %; tidsförluster p g a trafikstockningar kostar 8,5 av BNP vilket är 2 % mer än när man jämför med trafik som flyter. Det är tydligt att den större delen av dessa kostnader kommer från vägtransporter — studien från OECD/transportministrarnas Europakonferens med titeln "Internalisering av de sociala kostnaderna för transporter" (1993).

⁽²⁾ EGT nr C 397, 31. 12. 1994, s. 23.

⁽³⁾ Yttrande CES 1305/95.

⁽⁴⁾ Everard (den 11 april 1995) — Reginald Grout Shipping Lecture.

för vissa avlägsna öar och regioner. I den mån denna trafik belastas kostnadsmissigt fullt ut, och jämförbar landsvägs- och järnvägstrafik inte betalar samtliga externa kostnader, bör man eliminera färjetrafikens konkurrensnackdel eller — av miljöskäl — i stället gynna den.

3.6. Matartjänster

Matartjänster förbinder centrala hamnar med mindre hamnar som inte direkt trafikeras av mycket stora djupgående containerfartyg. Dessa tjänster är antagligen den snabbast växande sektorn inom närsjöfarten och deras roll kommer att fortsätta att växa. Vad beträffar de föreslagna åtgärderna verkar man inte ha fäst tillräcklig vikt vid denna betydande marknad.

4. Föreslagna undersökningar

4.1. I meddelandet räknar man med ett stort antal undersökningar. ESK tror att det kanske inte är nödvändigt med alla dessa undersökningar för att uppnå huvudsyftet med meddelandet, dvs att flytta över gods-transporterna från land till sjöss. Beroende på vilka studier man väljer rekommenderar kommittén därför att man prioriterar praktiska mål så att gemenskapens resurser utnyttjas på effektivast möjliga sätt genom att närsjöfarten prioriteras. Konsultationer med arbetsmarknadens parter inom sjöfartssektorn vid lämpliga tillfällen skulle bidra till att detta uppnåddes.

4.2. Undersökningen om de åtta handelskorridorerna

”Korridorstudierna” (som omfattar de åtta handelskorridorerna) försökte använda typiska exempel för att identifiera möjligheterna att flytta över gods-transporterna från landvägarna till sjövägarna. Trots att studien menar att den fraktvolym som kan föras över inte är särskilt stor i absoluta termer jämfört med vägtransporterna, anser man att även denna del bidrar till att minska trafikstockningarna på vägarna. Dessutom får man inte glömma att studien i fråga inte utesluter allt det gods/de marknader som skulle kunna flyttas över från land till sjöss. Dessutom tar den överhuvudtaget inte upp sjötransporter inom medlemsstaterna (cabotage) utan begränsar sig till transporter över gränserna. Här behövs alltså en ytterligare genomgång.

4.3. Närsjöfartens ”image”

ESK lägger precis som meddelandet tonvikten vid att det är nödvändigt att förbättra den image som närsjöfarten har bland de potentiella användarna, om

man vill göra den till ett kommersiellt attraktivt transportsätt. Den image denna sektor har är förlegad; den lider dessutom av de mycket komplicerade byråkratiska procedurerna för godstransit i hamnarna. Med tanke på att det huvudsakligen är små och medelstora företag som är inblandade i närsjöfart använder man inte så mycket annonser, information, datateknik och annan avancerad teknik. I synnerhet vad gäller datautvecklingen skulle EU:s regionala fonder kunna bidra till att finansiera den nödvändiga investeringen.

4.4. Transit/veterinärkontroller

Att leta fram och ta bort överflödiga byråkratiska kontroller (särskilt vad gäller transit) är speciellt viktigt. I detta sammanhang får inte sjötransporter diskrimineras jämfört med landtransporter. Kommittén stödjer kommissionens avsikt att begränsa veterinärkontrollerna till den slutliga destinationshamnen, men lagförslag bör läggas fram så snart som möjligt.

4.5. Järnvägar jämfört med närsjöfart

ESK noterar att meddelandet fokuserar på en jämförelse mellan närsjöfart och landtransporter. Det jämför inte närmare järnvägstransporter och närsjöfart och tittar inte på konkurrenssituationen mellan dem (särskilt inte i nordliga länder). Trots att järnvägstransporter oftast är miljövänliga måste en jämförelse mellan dessa och närsjöfart göras på samma villkor.

4.6. Lastspeditörer

Ett annat hinder med negativ effekt på närsjöfartens konkurrenskraft — som inte nämns i meddelandet — är det faktum att lastspeditörer i EU av en rad olika skäl föredrar att använda vägtransporter hellre än närsjöfart.

4.7. Maritimt cabotage

Med tanke på att maritimt cabotage hamnar under definitionen för närsjöfart tar meddelandet (bilaga IV) alltför kortfattat upp effekterna av en liberalisering av cabotaget på grundval av den tidtabell som ställts upp i förordning (EEG) nr 3577/92.

4.8. ESK känner att man ännu mer borde understryka vilken betydelse de små och medelstora hamnarna har för att minska överbelastningen i de stora hamnarna

och på huvudvägarna. Där det är befogat bör man medverka till att de får stöd från strukturfonderna eller sammanhållningsfonden.

5. Den sociala dimensionen

5.1. Meddelandet verkar bortse från den sociala dimensionen i närsjöfarten. Trots att ESK erkänner att de sociala problemen inom närsjöfarten är av horisontell art, dvs att de rör sjötransporter i allmänhet — och kommissionen kommer att ta upp dessa allmänna problem i andra förslag — så är det icke desto mindre så att specifika sociala problem finns inom närsjöfarten och meddelandet borde granska dem. Det faktum att man inte arbetar 24 timmar om dygnet (i skift) i vissa hamnar minskar deras produktivitet som ett led i kombinerade transporter närsjöfart/inland. Bristen på flexibilitet i arbetsvillkoren i vissa hamnar hindrar vidare utvecklingen av närsjöfarten. Man bör därför lägga fram förslag i denna riktning. Dessa problem bör diskuteras i form av rundabordssamtal (vid vilka berörda parter bör delta, inklusive arbetsmarknadens parter) för att finna praktiska lösningar på lokal nivå. ESK inser hur som helst att utvecklingen av närsjöfarten har den ytterligare fördelen att den kommer att skapa nya arbetstillfällen. Framgången kommer också att bero på kvaliteten på fartyg och sjömän. Ansträngningar att förbättra kvaliteten är desto nödvändigare som det råder brist på yrkesutbildade sjömän i världen.

5.2. Det är därför av största vikt att man på gemenskapsnivå finansierar program för att dra till sig och utbilda EU-medborgare för arbete inom sjöfarten.

5.3. Man bör också lägga större tonvikt vid grundutbildning och fortbildning av arbetskraften på alla nivåer, med finansiering från europeiska socialfonden. Man måste dock medge att man i allmänhet har gjort framsteg inom hamnsektorn i Europa, vad gäller att förbättra produktiviteten genom nya investeringar i kapitalutrustning och en omorganisering av arbetsmetoderna. Som ett resultat av omorganisationen har anställningen av hamnarbetare drastiskt minskat. Men på lång sikt är det tänkt att omorganisationen av verksamheten i hamnarna kommer att resultera i att fler arbetstillfällen skapas⁽¹⁾.

6. Öppenhet

6.1. ESK instämmer i de åsikter som framförs i meddelandet att det krävs en större öppenhet, men noterar samtidigt behovet av öppenhet inom alla led i transportkedjan (vägar och järnvägstransporter, hamnar, maritima transporter, flodtransporter).

6.2. Speciellt vad gäller hamnarna måste det göras klart vilka tariffer och subventioner som berör själva hamntjänsten och vilka som berör andra tjänster. Hamnarna måste arbeta i konkurrens, med tanke på att det finns indirekta subventioner. Samtidigt är det nödvändigt att förstärka hamnarnas roll i de transeuropeiska nätverken eftersom hamnarna för närvarande är nätverkets "fattiga släktingar"⁽²⁾. Flodhamnar kommer också att behöva inkorporeras i det transeuropeiska nätverket.

6.3. Det är lika nödvändigt att bestämma vilka direkta eller indirekta subventioner som tillfaller de övriga transportsätten, så att konkurrensen mellan trafikslagen inte snedvrids av kostnadsskillnader som beror på att det offentliga ekonomiska stödet skiftar. Den underliggande principen bör vara att varje transportsätt bär sina fulla kostnader. Att ge korsvisa bidrag till olika transportsätt måste motarbetas. Detta resonemang har speciellt utvecklats i ESK:s yttrande om grönboken om transporter- nas effekter på miljön: en EU-strategi för en hållbar rörlighet⁽³⁾. Det har också utvecklats i ESK:s yttrande om hjälp till transporter per järnväg, väg och inre vattenvägar (förordning (EEG) nr 1107/70)⁽⁴⁾. ESK utgår ifrån att den nytutmånga grönboken om en rättvis och effektiv prissättning av transporter kommer att bidra till att man uppnår detta.

6.4. ESK ser mycket positivt på slutsatserna från rådets industriministermöte (den 6 november 1995) om öppenhet och statligt bistånd. I synnerhet dras uppmärksamheten till det faktum att EU:s policy i olika frågor (inklusive transportpolitiken) kommer att ses över i samband med att man kontrollerar den statliga hjälpen.

7. Statistik

7.1. Användningen av genomloppstiden i hamnar som ett statistiskt kriterium för att jämföra hamnproduktiviteten kan leda till missledande slutsatser. Detta synsätt bortser från det faktum att fartyg inom närsjöfarten ligger mycket längre i hamn än oceangående fartyg, på grund av att avstånden till sjöss vanligen är kortare och att man lassar och lossar mycket oftare i hamnarna.

7.2. I allmänhet är den statistik som finns om närsjöfart av låg kvalitet. Att få fram förbättrad statistik borde dock inte lägga alltför stora kostnadsbördor på de firmor som bistår med data.

⁽¹⁾ Sep./okt. Bulletin 1995 — Nederländska transportministeriet.

⁽²⁾ EGT nr C 397, 31. 12. 1994, s. 23.

⁽³⁾ EGT nr C 313, 30. 11. 1992.

⁽⁴⁾ ESK:s yttrande CES 1316/95, den 22. 11. 1995.

8. Subsidiaritet

Den föreslagna integrerade policyn omfattar som tur är subsidiaritetsprincipen, dvs en uppdelning av ansvaret på nationell nivå och gemenskapsnivå. Emellertid måste ansträngningarna intensifieras för att man ska kunna vara säker på att också regionerna på ett kraftfullt sätt ska kunna delta för att uppnå ett bättre resultat. Det skulle kunna uppnås genom att regionerna engageras i rundabordsamtalen.

9. Sjötransportstrategin

9.1. ESK hoppas att meddelandet kommer att följas upp och att närsjöfartssektorn kommer att få den uppmärksamhet den förtjänar i det dokument som väntas från kommissionen om sjötransportstrategin.

9.2. Meddelandet syftar till att stimulera ytterligare diskussion som leder till lagstiftningsåtgärder. Trots att meddelandet har uppnått sitt syfte menar ESK att det nu är dags att gå vidare till nästa stadium. Mer handling, mindre diskussion. Det är praktiska lösningar som krävs, inte mer storslagna deklamationer. Kommissionens entusiasm över att lindra trafikstockningarna genom närsjöfarten måste översättas till specifika åtgärder, som måste utgöra en del av en bredare transportpolitik. Om man inte vidtar lämpliga åtgärder kommer rörligheten om några år inte att kunna upprätthållas och man kommer att hamna i en återvändsgränd. Det är en komplicerad fråga att flytta godstransporten från landvägarna till vattenvägarna och förverkligandet beror på många faktorer. Med tanke på svårigheterna i detta vill ESK understryka hur mycket subsidiaritetsprincipen kan bidra till dess framgång.

10. Speciella kommentarer

10.1. Bilaga III, punkt 4. "Svårigheter i konkurrenskraftig prissättning" gäller enbart linjefart. Transportfartyg som ej går i linjetrafik karakteriseras vanligen av motsatsen, dvs av höga lastfaktorer och synnerligen konkurrenskraftiga frakttaxor.

10.2. I bilaga III.B.2 "Hamnavgifter", är den grundläggande anmärkningen att närsjöfarten är föremål

för oproportionerligt höga hamnavgifter korrekt. ESK håller helt och fullt med om att man måste minska dem. Emellertid är den nämnda skillnaden mellan hamnkostnader per container i norra och södra Europa inte representativ för skillnaderna i bulktransporter. Så till exempel är avgifterna i en hamn på Storbritanniens västkust ibland tre eller fyra gånger högre än avgifterna i en spansk Medelhavshamn.

11. Slutsatser

11.1. I ljuset av ovanstående anser ESK att man snarast måste beakta följande:

- Göra det möjligt för närsjöfarten att tävla på lika villkor med andra transportsätt genom insyn i vilka bidrag som finns och genom att i framtiden internalisera de externa kostnaderna; Europeiska kommissionens roll för att definiera och genomföra denna idé kommer att vara avgörande.
- Fullständigt integrera närsjöfarten i det transeuropeiska nätverket som en jämbördig partner till andra transportsätt.
- Utarbeta praktiska lösningar på de administrativa problem som påverkar närsjöfarten (dvs tullar/transitprocedurer).
- Öka de små och medelstora hamnarnas roll så att de kan lindra överbelastningen i de stora hamnarna och på huvudvägarna.
- Förbättra och utvidga studiet av de åtta handelskorridorerna.
- Skapa en tydligare bild av närsjöfarten som ett kommersiellt attraktivt alternativt transportsätt.
- Fortsätta stödet för och samordningen med MIF:s närsjöfartspanel och stöd till arbetet vid rundabordsamtalen.
- Koncentrera sig på den sociala dimensionen av närsjöfartssektorn (och speciellt på utbildning).

11.2. För att uppnå ovanstående är det nödvändigt att upprätta en prioriteringslista och införa en fortlöpande kontroll av berörda handlingar, med ett nära samarbete mellan kommissionen, medlemsstaterna och MIF:s närsjöfartspanel.

Bryssel den 31 januari 1996.

*Ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Carlos FERRER

Yttrande om förslag till rådets direktiv om marin utrustning⁽¹⁾

(96/C 97/06)

Den 8 augusti 1995 beslöt rådet att i enlighet med artikel 84.2 i Romfördraget rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda förslag.

Sektionen för transport och kommunikation, som var ansvarig för det förberedande arbetet, lade fram sitt yttrande den 17 januari 1996. Föredragande: Sergio Colombo.

Vid sin 332:e plenarsession (sammanträdet den 31 januari 1996) antog Ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Inledning

Det förslag som granskas är en av de åtgärder som föreskrivs i kommissionens meddelande av den 24 februari 1993 om "En gemensam sjösäkerhetspolitik" (KOM(93) 66 slutlig).

Meddelandet har varit föremål för ett yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén⁽²⁾, som föreslog att man skulle möta problemet med säkerhetsnivån på sjöfartsutrustningen genom ett ömsesidigt erkännande, med en regelbunden kontroll av fördelarna med en harmonisering.

1.1. Förslaget motsvarar dessutom kraven från rådets resolution av den 8 juni 1993⁽³⁾ när det gäller det primära målet att öka sjösäkerheten.

2. Bakgrund

2.1. De internationella konventionerna, som antogs av den internationella sjöfartsorganisationen (IMO) om fartygens säkerhet och om förebyggande av föroreningar från fartyg, anger den utrustning (apparater, material, anordningar och utrustning) som är nödvändig för att uppfylla säkerhetskraven i allmänhet, för att höja säkerheten vid olika procedurer och för att förebygga föroreningar.

2.2. Dessa konventioner ställer upp allmänna krav som gäller för utrustningen. När det gäller detaljerade regler och kvalitetsnivån på sådan utrustning, med avseende på livräddning, brandskydd, radio och navigationsutrustning ombord, hänvisar konventionerna till rekommendationer eller till regler som antagits av Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) eller av andra internationella organisationer.

2.3. Den utrustning som föreskrivs i konventionerna måste vara av det slag som godkänts av de nationella myndigheterna. Innan de nationella myndigheterna ger

sitt godkännande, måste de försäkra sig om att utrustningen har blivit testad och att resultatet överensstämmer med de krav som föreskrivs i Internationella sjöfartsorganisationens (IMO:s) rekommendationer, eller med huvudsakligen överensstämmande krav som inte ligger på en lägre nivå än IMO:s rekommendationer.

2.4. IMO ställdes nyligen inför frågan om ömsesidigt erkännande av utrustningen och lade då fram ett förslag för att fastställa förfarandet för internationellt godkännande baserat på IMO:s regelsamling för typgodkännande av utrustningen.

2.5. Förslaget antogs inte, eftersom det fanns länder som stödde det aktuella bruket med bilaterala och multilaterala avtal.

3. Förslagets innehåll

3.1. Förslaget till direktiv har som mål att höja sjösäkerhetsnivån genom en enhetlig tillämpning av internationella regler och att fortsätta med harmoniseringen av utvärderingsförfarandena av den marina utrustning som fartyg är skyldig att bära om bord.

3.2. Situationen i de enskilda medlemsstaterna skiljer sig åt när det gäller de organ som utsetts av de nationella myndigheterna till att godkänna utrustningen och när det gäller tillämpningskriterierna för de olika internationella reglerna.

3.3. Kommissionen anser att den nuvarande säkerhetssituationen är otillfredsställande. Därför verkar kravet på att harmonisera frågan på gemenskapsnivå berättigat för att garantera tillförlitligt material som är kapabelt att skydda människoliv och den marina miljön.

3.4. Såväl som att höja säkerhetsnivån, skulle genomförandet av bestämda regler inom gemenskapen kunna

⁽¹⁾ EGT nr C 218, 23. 8. 1995, s. 9.

⁽²⁾ EGT nr C 34, 2. 2. 1994, s. 47.

⁽³⁾ EGT nr C 271, 7. 10. 1993, s. 1.

tillåta fri rörlighet för sådant material i alla medlemsstater.

3.5. Sådana produkter kommer i själva verket att kunna få ett EU-varumärke, som befriar producenterna ifrån skyldigheten att på nytt ansöka om specifikt godkännande i medlemsstaten, om ursprungslandet är ett annat än det man tänker sälja produkten i.

3.6. Enligt kommissionen kan detta leda till besparingar både i form av minskningar av de administrativa kostnaderna för tillstånd och i form av stordriftsfördelar, eftersom utrustning med ett EU-varumärke kommer att få tillgång till en större marknad.

3.7. Det aktuella förslaget lutar åt en uppdelning av materialet i två bilagor:

A1 — utrustning för vilken det finns noggranna testregler inom de internationella instrumenten,

A2 — utrustning för vilken det inte finns noggranna testregler inom de internationella instrumenten.

4. Kommitténs kommentarer

4.1. Allmänna kommentarer

4.1.1. Kommittén godkänner kommissionens förslag, med undantag för de rekommendationer och de värden som anförs i det följande. Kommittén stöder starkt förslagets grundmål, nämligen:

- sjöfartssäkerhet,
- en harmoniserad tillämpning av testregler inom gemenskapen,
- fri rörlighet i alla medlemsstater för godkänd utrustning, enligt de regler och kriterier som föreskrivs av EU.

4.1.2. ESK delar den grundläggande åsikten att det föreligger ett nära samband mellan tillgången till säker och tillförlitlig utrustning ombord och högsta möjliga säkerhetsnivå. Följaktligen existerar det ett nära samband mellan katastrofer och marina föroreningar och standarden och kvaliteten på utrustningen ombord.

4.1.3. Det aktuella direktivet verkar emellertid vara mer inriktat på att avlägsna hindren för materialets fria rörlighet, snarare än på att ytterligare förbättra säkerhetsnivån.

4.1.4. Kommittén anser att säkerhetsmålet är omöjligt att avstå ifrån och föreslår kommissionen att fortsätta med lagstiftning i frågan, eftersom säkerhetsproblemet och miljöskyddet alltid är aktuella. Dessa

teman har ESK alltid betonat i sina yttranden om sjöfart från och med yttrandet om "en gemensam politik för säkerheten på haven".

4.2. Förslaget i ett internationellt sammanhang

4.2.1. ESK bedömer genomförandet av den fria rörligheten av utrustning och harmoniseringen av testkriterierna positivt. Detta är avgörande mål för ett automatiskt ömsesidigt erkännande av utrustningen inom den Europeiska unionen.

4.2.2. Kommittén anser dock att ett starkt engagemang från gemenskapen är nödvändigt för att utsträcka de höga säkerhets- och tillförlitlighetskriterierna till all internationell sjöfart.

4.2.3. Det är önskvärt, genom att väcka initiativ hos Internationella sjöfartsorganisationen (IMO), med att återuppta förhandlingarna som garanterar en verklig och effektiv tillämpning av de internationella reglerna för en säker och tillförlitlig sjöfartsutrustning och att utsträcks dessa till att gälla sjöfarten i hela världen.

4.2.4. Beståndet av regionala regler, som har sitt ursprung i praxis som skiljer sig från IMO:s egna regler, riskerar att utgöra en nackdel för de europeiska skeppsredarnas konkurrenskraft och kan sänka säkerhetsnivån och miljöskyddet särskilt när det gäller icke-europeiska fartyg som trafikerar gemenskapens vatten.

4.3. Skydd av produktionskvaliteten inom gemenskapen

4.3.1. När det gäller kvalitetsgarantin på produktionen inom gemenskapen (föreskriven i modulerna C och D som bifogas direktivet) verkar reglerna tillräckligt överensstämmande för att garantera hög kvalitet på produkterna.

4.3.2. ESK kräver dock största möjliga skydd av användarna, genom att begära av IMO att man fastställer bedömningsregler och bedömningskriterier för det utrustningsmaterial som anges i bilaga A2.

4.3.3. En sådan garanti måste fullföljas genom:

- en strikt tillämpning och en fortsatt anpassning av kriterierna som föreskrivs i artiklarna 9, 12 och 13 och i anvisningarna i bilaga C i direktivet;
- stor uppmärksamhet från medlemsstaterna när det gäller att utse de organ till vilka man skall anförtro kontrollförfarandet som föreskrivs i artikel 9.

4.3.4. Även om man förstår kommissionens motiv, frågar sig ESK dessutom om enhetsmärkningen som föreskrivs i bilaga D, och som skiljer sig från certifierings-

systemet, som fastställdes i direktiv 93/68/EEG, inte kan utgöra en källa till missförstånd och motsägelser jämfört med det som redan gäller för livräddningsprodukter.

4.4. Särskilda kommentarer

4.4.1. Artikel 1

Den princip för förbättring av säkerheten som förordas i denna artikel borde nämnas i större utstäckning i de följande artiklarna.

4.4.2. Artikel 2

Stryk referensen till Internationella konventionen 1966 i definitionen av "internationella konventioner", eftersom inget slags utrustning föreskrivs i den konventionen.

När det gäller definitionen av "testregler" behöver man också referera till andra organ [t ex den europeiska standardiseringsorganisationen (CEN) och den europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering (CENELEC)], som är erkända europeiska standardiseringsorgan.

4.4.3. Artiklarna 4, 5 och 6

Dessa artiklar utgör den centrala delen i det föreslagna direktivet, eftersom de fortsätter att förstärka säkerhetsprincipen och den fria rörligheten för material till marin utrustning.

4.4.4. Artikel 7

Punkterna 2 och 4 i denna artikel ger kommissionen rätt att agera på gemenskapens vägnar. ESK anser att denna åtgärd, som verkar klart inriktad mot att ge kommissionen en samordnande uppgift när det gäller medlemsstaternas åtgärder för gemenskapens räkning, är riktig.

4.4.5. Artikel 8

Det måste framgå klarare att denna artikels bestämmelser också skall tillämpas på fartyg i tredje land som överförs till en medlemsstats register.

4.4.6. Artikel 13

Artikel 13.1 handlar om "bristen på testregler". Punkt c utgör ingen anledning till försumlighet och måste alltså strykas, eftersom den kan innebära praktiska och juridiska problem vid ingripande av ett medlemsland.

4.4.7. Artikel 14

Tillämpningsområdet för punkt 2 bör förklaras för att fastställa om området är utvidgat till utrustning som produceras i tredje land.

Bryssel den 31 januari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

Yttrande om förslag till rådets direktiv om en första ändring av direktiv 90/394/EEG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener i arbetet⁽¹⁾

(96/C 97/07)

Den 10 oktober 1995 beslutade rådet, i enlighet med artikel 118a i Maastrichtfördraget, att begära yttrande om ovan nämnda förslag.

Sektionen för sociala frågor och familje-, utbildnings- och kulturfrågor, som ansvarat för beredningen av kommitténs arbete i ämnet, antog sitt yttrande den 18 januari 1996. Föredragande var Thomas ETTY.

Vid sin 332:a plenarsession (sammanträdet den 31 januari 1996) antog Ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Inledning

1.1. Kommissionens förslag är framlagt som en ändring av direktivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener i arbetet (90/394/EEG), vilket antogs under ramdirektivet av den 12 juni 1989. Detta ramdirektiv utgör grunden för hälso- och säkerhetskydd för arbetstagare mot exponering för kemiska, fysiska och biologiska riskfaktorer i arbetet, vilket återspeglas i en rad olika specifika direktiv.

1.2. Ekonomiska och sociala kommittén har fortlopande deltagit i utvecklingen av dessa åtgärder; under senare år har vi berett yttranden om förslagen om ändring av direktivet om biologiska ämnen, direktivet om fysiska agentier och direktivet om kemiska ämnen⁽²⁾.

1.3. Det nuvarande direktivet om carcinogener utgör grunden för en rad allmänna åtgärder som arbetsgivarna skall vidta för att se till att arbetstagarnas exponering för carcinogena ämnen reduceras till tekniskt möjliga lägsta nivå. (I detta sammanhang avses med "carcinogen" kemiska ämnen som kan framkalla cancer; fysiska och biologiska agentier som medför cancerrisker täcks inte av varken nuvarande eller föreslaget direktiv).

1.4. Det nuvarande direktivet om carcinogener (artikel 16) utgjorde den juridiska grunden när rådet skulle fastställa gränsvärden utifrån tillgänglig information, inklusive vetenskapliga och tekniska data, för alla carcinogena ämnen där detta varit möjligt, och i de fall det är nödvändigt också för andra direkta åtgärder. Några sådana gränser har ännu inte satts. Föreliggande ändringsförslag innebär därför en början på denna process genom att man fastställer ett gränsvärde för bensen, som är känt som ett för människor cancerframkallande ämne, vilket klart bevisats i epidemiologiska

studier. För närvarande tillämpar man både inom Europa och i andra länder olika gränsvärden för bensen.

1.5. Ändringsförslaget innebär ett erkännande av fyra viktiga aspekter då man fastställer ett gränsvärde för bensen:

- (i) Behovet av en kompromiss mellan tekniska krav för arbetskydd och ett praktiskt genomförbart steg framåt vid denna tidpunkt.
- (ii) Behovet av tillfälliga avvikelser så att de industrier och arbetsplatser som behöver göra tekniska anpassningar för att uppfylla normerna får tid till detta, förutsatt att reglerna om arbetarskydd i direktiv 90/394/EEG följs.
- (iii) Behovet av enhetlighet inom Europeiska unionen genom att fastställa en lägsta skydds nivå för alla arbetare inom unionen, för att på så sätt undvika konkurrensstörningar.
- (iv) Det faktum att man inte kommer att behöva vidta några åtgärder för att minska exponeringen, eftersom det redan finns regler i de flesta medlemsstater som begränsar eller förbjuder användandet av bensen.

1.6. Förutom frågan om gränsvärden i allmänhet och för bensen i synnerhet som ett exempel för fastställande av gränsvärden för carcinogena ämnen, innebär förslaget en avsevärd utvidgning av carcinogendirektivets omfattning genom att man tar bort den implicita begränsningen i det nuvarande instrumentets ordalydelse.

1.7. I nuvarande direktiv faller carcinogener i form av substanser under direktiv 67/547/EEG och preparat under direktiv 88/369/EEG, där man placerat riskfras R45 "kan framkalla cancer" tillsammans med vissa specificerade ämnen, preparat eller processer i en kort förteckning i bilaga I. Det nya förslaget skulle utvidga direktivet till att också omfatta medicinska och veterinära produkter, kosmetiska produkter, blandade avfallsämnen, bekämpningsmedel, vapen och ammunition och

⁽¹⁾ EGT nr C 317, 28. 11. 1992, s. 16.

⁽²⁾ EGT nr C 56, 6. 3. 1989, s. 38; EGT nr C 249, 13. 9. 1993, s. 28; EGT nr C 34, 2. 2. 1994, s. 42.

sprängämnesprodukter. Förslaget skulle därmed innebära att man undviker olika gränsvärden för olika arbetare beroende på om de exponeras för carcinogener i form av substanser eller preparat.

1.8. Förslaget innebär också en korrigerings av två specifika brister i nuvarande direktiv:

- (i) Det preciserar skyddet mot aromatiska polycykliska kolväten.
- (ii) Det omfattar förutom övriga exponeringssätt även risken för exponering genom huden (och inte bara på huden).

1.9. Sammanfattningsvis innebär ändringsförslaget ett logiskt steg framåt inom ramen för principerna i ramdirektivet för att stärka skyddet av arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener i arbetet.

2. Allmänna iakttagelser

2.1. I allmänna ordalag anser kommittén att kommissionens förslag om ändring av direktivet om carcinogener är ett värdefullt framsteg när det gäller arbetarskydd och förbättring av de föreskrivna kontrollerna, förutsatt att:

- (i) Det inte på något sätt strider mot befintliga direktiv om hälsa och säkerhet.
- (ii) Kommittén infomerar av kommissionen om de arrangemang man väntar sig för utökningen av förteckningen över de ämnen för vilka specifika gränsvärden kommer att tillämpas och de metoder som skall användas vid fastställandet av dessa inom Europeiska unionen. I detta sammanhang vill kommittén citera sitt yttrande om direktivförslaget om kemiska ämnen:

”Kommittén anser ... att gränsvärdena bör fastställas genom ett förfarande som inbegriper ett fullständigt deltagande av arbetsmarknadens parter, Ekonomiska och sociala kommittén samt Europaparlamentet”

Kommittén noterar hänvisningen till den rådgivande kommittén för säkerhet, hygien och hälsa i arbetet, dess generella stöd för den föreslagna ändringen och dess medlemmars syn på det föreslagna gränsvärdet för bensen. Ekonomiska och sociala kommittén inser att, även om det finns skillnader i synen på det gränsvärde som nu kan komma att fastställas, är kommissionens förslag om 1 ppm med olika tidsbegränsade avvikelser det lämpligaste vid denna tidpunkt. Som grund för denna åsikt har kommittén information om gränsvärden som gäller eller diskuteras både inom och utanför

Europeiska unionen. De nivåer som rekommenderas i förslaget, som de i direktivet om carcinogener, är miniminivåer. Kommittén uppmanar arbetsgivare att vidta ytterligare skyddsåtgärder som så är möjligt.

2.2. Kommittén betonar att skyddsåtgärderna i 1990 års direktiv om carcinogener inte på något sätt påverkas av förslaget. Åtgärderna måste också kontrolleras i de sektorer och aktiviteter som undantas från bestämmelserna. Kommittén påminner också kommissionen om kritiken och förslagen i 1988 års yttrande om direktivförslaget om carcinogener och anmodar kommissionen att vidta ytterligare åtgärder på grundval av detta.

2.3. Förslaget får inte innebära några onödigt kostsamma åtgärder, och kommittén noterar att kommissionen bekräftar att så inte kommer att bli fallet. Kommittén betonar tillämpningen av riskbedömningar i enlighet med artikel 6 i ramdirektiv 89/391/EEG. Kommissionen måste tillhandahålla ytterligare information om både fördelarna när det gäller hälsoskydd och de kostnader som utvidgningen av direktivets omfattning medför.

2.4. Kommittén noterar att cancerrisker är en aspekt av negativa kemiska effekter. Samtidigt påminner ESK kommissionen om att andra effekter, såsom genetiska risker, är lika allvarliga, och skulle i framtiden kunna kräva gemenskapsåtgärder.

3. Särskilda iakttagelser

3.1. Artikel 1

3.1.1. Kommittén anser att kommissionen, med tanke på ämnets komplicerade karaktär och utvidgningen av direktivets omfattning till följd av det föreslagna utbytet av artikel 2, bör lägga fram en vägledande skrivelse som kunde hjälpa arbetsgivare och arbetstagare att tillämpa det reviderade direktivet i en viss arbetsmiljö. Detta kommer i synnerhet att förbättra arbetsmiljön i små och medelstora företag. Kommittén inser att grunden för klassificeringen består i att föra ett ämne eller preparat till endera carcinogenkategori 1 eller 2, vilka direktivet (med föreslagen ändring) beskriver på följande sätt:

Kategori 1: Ämnen som är kända som cancerframkallande för människor och där det finns tillräckliga belägg för att fastställa orsakssambandet mellan människors exponering för ett ämne och utvecklingen av cancer, dvs genom epidemiologiska data.

Kategori 2: Ämnen som skall betraktas som om de vore cancerframkallande för människor. Det finns tillräckliga belägg för att man med stor säkerhet skall kunna anta att människors exponering för ett ämne kan resultera i utvecklingen av cancer, dvs vanligen på grundval av djurförsök eller andra relevanta data.

Kommissionen måste garantera att dessa kriterier tillämpas vid genomförandet av direktivet och vid alla eventuella förslag till gränsvärden för olika ämnen.

Kommittén rekommenderar att man i artikel 2(a) uttryckligen hänvisar till ämnen som har klassificerats som R 49 och till preparat som har klassificerats som R 45.

3.1.2. Kommittén stöder den ändring av artikel 3(3) (punkt 2 i ändringsförslaget) som innebär att man erkänner att risken i samband med hudexponering inte bara begränsas till exponering på huden, utan också inbegriper absorbering genom huden.

3.1.3. Kommittén godtar de undantag som föreslås i bilaga III, och noterar kommissionens redogörelse om utvidgning av direktivet till bland annat olika sorters avfall.

3.1.4. Kommittén anser att punkt 3 i ändringsförslaget behöver klargöras. ESK inser att de tidsbegränsade avvikelserna bara gäller det föreslagna gränsvärdet för bensen inom vissa aktivitetssektorer, men att de inte medger undantag från uppfyllande av övriga skyddsåtgärder som stipuleras av nuvarande direktiv. Det är oklart vilka ytterligare skydd ändringsförslaget medför.

3.1.5. Kommittén stöder punkt 4 i ändringsförslaget, vilken innebär en lösning på de tolkningsproblem som i vissa länder medfört att man felaktigt inbegripit stenkolsdamm tillsammans med stenkolssot, stenkolsolja och stenkolsbeck i definitionerna i bilaga 1:s förteckning över ämnen, preparat och processer som innebär exponering för polycykliska aromatiska kolväten. Denna viktiga grupp av kemiska ämnen omfattar några erkända carcinogener som kommittén hoppas att kommissionen uppmärksammar i en nära framtid.

3.1.6. Med särskild syftning på bensen och det föreslagna gränsvärdet i ändringsförslaget beträffande bila-

ga 3, hänvisas till punkt 1.5 ovan. Kommittén upprepar sitt stöd för kommissionens förslag om att begränsa exponeringen för bensen i arbetet till 1 ppm som ett mått eller en beräkning enligt fotnot 5 till del A i bilaga 3, med reservation för berättigade avvikelser för specifika aktiviteter eller aktivitetssektorer där det kan vara svårt att införa gränsvärdet inom den uppställda tidsfristen (den 31 december 1998). Kommittén rekommenderar kommissionen att undersöka möjligheten att så snart som möjligt efter den 31 december 1998 ändra bilaga 3 för att ytterligare sänka gränsvärdet.

Kommittén begär information från kommissionen om tillgängligheten av mätinstrument och teknisk expertis som hjälp för arbetsgivare, särskilt i små och medelstora företag, att uppfylla gränsvärdeskravet.

3.1.7. Kommittén är medveten om att bensen används som lösningsmedel och reagens eller reagensmedel i vissa industrier, exempelvis parfymindustrin, där dess användning kan accepteras förutsatt att den är kontrollerad.

3.1.8. Kommittén anser att det är avgörande att ett enhetligt kontrollförfarande fastställs för hela Europeiska unionen.

3.1.9. Kommittén har i tidigare yttranden, särskilt i yttrandet om förslaget till rådets förordning (EEG) om inrättandet av Byrån för arbetarskydd⁽¹⁾, sagt att den fäster stor vikt vid att man förbättrar utbytet av information och erfarenheter samt samarbetet med och mellan specialiserade institut och andra organ på området för arbetarskydd. Kommittén anser även att en mycket viktig uppgift är att se till att nationella uppgifter om arbetarskydd går att jämföra. Kommissionen vill upprepa detta i anslutning till detta yttrande.

(¹) EGT nr C 169, 6. 7. 1992.

Bryssel den 31 januari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

Yttrande om:

- förslag till rådets förordning (EG) om ändring av bilagan till rådets förordning (EEG) nr 3911/92 av den 9 december 1992 om export av kulturföremål, och
- förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av bilagan till rådets direktiv 93/7/EEG av den 15 mars 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium

(96/C 97/08)

Den 4 december 1995 beslutade rådet i enlighet med artikel 100a och 198 i Romfördraget att rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda förslagen.

Sektionen för sociala frågor och familje-, utbildnings- och kulturfrågor, som var ansvarig för det förberedande arbetet, lade fram sitt yttrande den 18 januari 1996. Föredragande var Beatrice Rangoni-Machiavelli.

Vid sin 332:a plenarsession (sammanträdet den 31 januari 1996) antog Ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Den rådgivande kommittén för kulturföremål som bistår kommissionen har konstaterat skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller klassificering och behandling av "akvareller, gouacher och pasteller" i den gemensamma bilagan till förordning (EEG) nr 3911/92 och direktiv 93/7/EEG.
2. Dessa skillnader är en följd av olikheter mellan bilagornas språkversioner som framkallats av olika konstnärliga traditioner och koncept i medlemsländerna. Följaktligen garanteras för närvarande inte någon identisk behandling av akvareller, gouacher och pasteller.
3. I själva verket anser vissa medlemsstater att dessa föremål tillhör kategori 3 i bilagan (målningar), medan andra bedömer att de bör räknas till kategori 4 (teckningar). Eftersom det ekonomiska gränsvärdet är olika för kategori 3 (150 000 ecu) och för kategori 4 (15 000 ecu), är det nödvändigt att ändra dessa bilagor för att tillförsäkra identisk behandling av dessa konstföremål.
4. Den föreslagna lösningen innebär att man skapar en ny separat kategori för akvareller, gouacher och pasteller och att man fastställer ett gemensamt ekonomiskt gränsvärde på 30 000 ecu.
5. Kommittén, som i sitt yttrande om förslag till förordning och direktiv⁽¹⁾ redan hade understrukt de olika tolkningsriskerna med dessa bestämmelser (punkt 1.4.5), godkänner punktvisa och begränsade förändringar i bilagorna, i den omfattning där de syftar till att inrätta en större juridisk säkerhet när det gäller tillämpningen av gemenskapens bestämmelser.
6. Vart tredje år genomförs en granskning av förordningen och direktivet och nästa är planerad till 1996. Kommittén tar tillfället i akt att uppmana kommissionen att vid nämnda granskning fästa speciell uppmärksamhet på nedanstående frågor, samtidigt som man tar hänsyn till rapporterna om tillämpning som föreskrivs i artikel 10 i förordningen och i artikel 16 i direktivet:
 - på vilket sätt förordningen och direktivet tillämpas i de olika medlemsstaterna,
 - möjligheten att inrätta ett slags "pass" eller följdcertifikat för vissa konstverk,
 - utvecklingen av samarbetet på det polisiära och rättsliga området när det gäller identifiering av stulna eller illegalt exporterade kulturföremål.
7. Till slut och på ett mer generellt plan stöder kommittén alla ansträngningar som genomförs för att skydda det oerhörda kulturarvet som Europeiska unionens kulturföremål, som är en integrerad del i Europas historia och kultur, utgör.

(¹) EGT nr C 223, 31. 8. 1992.

Bryssel den 31 januari 1996.

*Ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Carlos FERRER

Yttrande om förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 92/117/EEG om skyddsåtgärder mot specifika zoonoser och zoonotiska agenser hos djur och animaliska produkter för att förhindra utbrott av livsmedelsburna infektioner och förgiftningar

(96/C 97/09)

Den 24 november 1995 beslutade rådet i enlighet med artikel 43 och 198 i Maastrichtfördraget att rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda förslag.

Sektionen för jordbruk och fiskeri, som ansvarat för arbetet i frågan, godkände sitt yttrande den 11 januari 1996. Föredragande var José Luis Mayayo Bello.

Vid sin 332:a plenarsession den 31 januari och 1 februari 1996 (sammanträdet den 1 februari 1996) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 2 nedlagda röster.

1. Genom att utfärda direktiv 92/117/EEG år 1992 ("zoonosdirektivet") har rådet ålagt medlemsländerna att samla in uppgifter om situationen, meddela dessa till kommissionen och presentera planer och nationella åtgärder med avseende på salmonella hos fjäderfä för kommissionen.
2. Kommittén konstaterade att tillämpningen av direktiv 92/117/EEG har medfört svårigheter i vissa medlemsstater och stöder kommissionens avsikt att genomföra en fullständig revidering av detta direktiv.
3. Kommittén förstår de skäl som kommissionen anger för att få den tid som behövs till revidering och utarbetande av den nödvändiga rapport som föreskrivs i en ny artikel, 15a.
4. Kommittén konstaterar att direktiv 92/117/EEG har vissa brister, men beklagar att vissa medlemsländer inte har följt det i tillräcklig stor utsträckning. Bristande

kontrollåtgärder innebär en konkurrensstörning mellan fjäderfäproducenter i olika länder.

5. Konsumenterna uppmärksammar salmonella i ökande omfattning, och vissa länder har gjort betydande insatser, vilka kommittén anser vara nödvändiga för uppfyllande av Maastrichtsfördragets krav på att medlemsstaterna skall bidra till att en hög nivå på hälsoskydd uppnås.

6. Kommittén betonar sitt intresse för problemet för kontroll och skydd mot zoonoser och ber att kommittén vid lämpligt tillfälle rådfrågas om det nya direktivförslaget, som gör det möjligt att genom lämpliga medel garantera att den nuvarande situationen inte förvärras, särskilt i de länder som omsatt direktivets bestämmelser i praktiken.

7. Till följd av det akuta behovet av att fullfölja och påskynda införandet av kontrollåtgärder mot salmonella i alla EU-länder, rekommenderar kommittén kommissionen och andra berörda parter att arrangera en allmän konferens om detta ämne.

Bryssel den 1 februari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

Yttrande om förslag till rådets förordning (EG) om ändring av rådets förordning (EEG) nr 1765/92 om inrättande av ett bidragssystem för producenter av vissa grödor⁽¹⁾

(96/C 97/10)

Den 20 december 1995 beslutade rådet att, enligt artikel 43 och 198 i Maastrichtfördraget, rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda förslag.

Sektionen för jordbruk och fiskeri, som ansvarat för arbetet i frågan, godkände sitt yttrande den 11 januari 1996. Föredragande var Guisepe Pricolo.

Vid sin 332:a plenarsession den 31 januari 1996 antog Ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Inledning

1.1. Genom att föreslå rådet att man skall komplettera grundförordning (EEG) nr 1765/92 snarare än att ändra den, har kommissionen tagit hänsyn till det åtagande som gemenskapen gjort gentemot USA beträffande oljeväxtfröer inom ramen för GATT-avtalet (Blair House-avtalet).

1.2. Förordning (EEG) nr 1765/92 införde i samband med saluföringskampanjen 1993/1994 ett hektarstöd till producenter av vissa grödor (spannmål, oljeväxtfrön, foderväxter) för att kompensera (med kompensationsbidrag) inkomstbortfall som berodde på lägre institutionella priser, dvs en successiv anpassning av gemenskapspriserna till världsmarknadspriserna.

1.3. En producent som begär utbetalning av hektarstöd enligt det "allmänna systemet" (ett "förenklat system" planeras för små producenter) måste ställa om en del av sina jordar (denna andel var från början 15 %; idag har den minskat till 10 %), och får då ett kompensationsbidrag (art 7.4 och 7.5).

1.4. Överenskommelsen om oljeväxtfröer som gjordes i juni 1993 mellan gemenskapen och USA innebär att gemenskapen måste anta "lämpliga korrigeringsåtgärder inom ramen för reformen av den gemensamma jordbrukspolitikerna" ifall "de biprodukter vid odling av oljeväxtfröer på omställningsjordar som används för tillverkning inom gemenskapen av produkter som främst är avsedda för annat än att konsumeras av människor eller djur skulle överskrida 1 miljon ton per år, uttryckt i sojabönsmjöl".

1.5. Kommissionen anser att man kan konstatera en märkbar ökning av odling av oljeväxtfröer på omställningsjordar och fruktar att denna gräns på 1 miljon ton kan komma att överskridas. Kommissionen föreslår därför att rådet vidtar kontrollåtgärder som gör

det möjligt att följa, och även att förutsäga hur skyddet kommer att utvecklas, så att man inte överskrider den maximala kvantiteten av biprodukter (foderkakor och mjöl av oljeväxtfröer) som främst kan användas till djurfoder.

1.6. Förslaget består även i att med hjälp av ett "kontrollsystem för leveranskontrakt" som varje år sluts mellan producenterna/jordbrukarna och industriidkaren/mjölaren, kontrollera hur stor biprodukternas volym skall vara uttryckt i sojamjöl som kan erhållas ur bearbetningen av oljeväxtfröer.

1.6.1. Ifall beräkningarna av denna produktion visar att man överskrider taket på 1 miljon ton kommer man att minska den tillåtna kvantiteten biprodukter med stöd av varje leveranskontrakt.

2. Synpunkter

2.1. Sett ur en "rent formell" synvinkel anser kommittén att kommissionens förslag är i linje med de åtaganden som gemenskapen gjort gentemot USA inom ramen för GATT-avtalet.

2.2. Kommittén anser dock att den inte finns någon verklig eller överhängande risk för att taket på 1 miljon ton, uttryckt i sojabönsmjöl, överskrids.

2.2.1. Tillverkningen av biprodukter till oljeväxtfröer odlade på omställningsjordar under 1995 var mindre än denna gränsvolym.

2.2.2. När det gäller kampanjen 1996 bör den inte ge upphov till en ökning av produktionen inom EU, av följande orsaker:

a) Procenten omställningsjordar har minskat från 10 % till 15 %.

⁽¹⁾ EGT nr C 12, 17. 1. 1996, s. 11.

b) På gemenskapsnivå har man inte antagit "åtgärder för minskade skatter" på bränsle som härstammar från jordbruket.

2.3. Det vore också lämpligt att beakta den minskning av världsproduktionen med 2-3 % jämfört med året före, som kan urskiljas inför kampanjen 1996, särskilt med hänsyn till att man förespår en minskning på 7 miljoner ton av USA:s sojaskörd, och en märkbar minskning av produktionen i Brasilien.

2.4. Kommittén förstår att kommissionens initiativ främst är avsett för att inom ramen för grundförordning (EEG) nr 1765/92 införa ett rättsligt instrument som gör det möjligt att genomföra de åtaganden som gjordes i "Blair House-avtalet". Samtidigt noterar kommittén att de föreslagna åtgärderna faktiskt kommer att hindra att man uppmuntrar jordbruksproduktion som kan användas för bränsleuttag.

Bryssel den 31 januari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

Yttrande om relationerna mellan Europeiska unionen och ASEAN

(96/C 97/11)

Den 30 mars 1995 beslöt Ekonomiska och sociala kommittén, i enlighet med artikel 23(3) i arbetsordningen att utarbeta ett yttrande om relationerna mellan Europeiska unionen och ASEAN.

Sektionen för externa relationer, handels- och utvecklingspolitik som ansvarade för förberedelserna av kommitténs arbete i ämnet antog sitt yttrande den 12 januari 1996. Föredragande var Antonello Pezzini.

Vid sin 332:a plenarsession den 31 januari och 1 februari (sammanträdet den 1 februari) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med majoritetsbeslut (fem nedlagda röster).

SAMMANFATTNING

Kommittén konstaterar att ASEAN har lyckats uppfylla sin ursprungliga målsättning att undvika alla konflikter mellan medlemmarna och att denna stabilitet har lett till stark ekonomisk tillväxt i dessa länder.

ASEAN:s mål har tenderat att förskjutas något efterhand. Man kan särskilt nämna det aktuella beslutet att upprätta en frihandelszon mellan medlemsländerna. Både på detta område och i fråga om utvidgningen till länder som varit eller fortfarande är kommunistiska skulle EU kunna ge värdefull hjälp på grundval av sina erfarenheter, speciellt genom förstärkt samarbete med ASEAN:s sekretariat.

Den bilaterala handeln uppvisar en kraftig tillväxt, med ett handelsöverskott för ASEAN. Handelsförbindelserna präglas samtidigt av problem med tillträde till markna-

derna, bristande respekt för upphovsrätt och antidumpningsbestämmelser. Kommittén anser därför att Europeiska unionen måste utveckla sin kommersiella framtoning i Asien, och hoppas att öppnandet av europeiska handelsinformationscentra (EBIC) och dessas koppling till de nationella nätverken av handelskamrar skall leda till mer givande samarbetsformer. För övrigt uppmuntras bildande av samriskföretag mellan EU-länderna och ASEAN-länderna via ECIP (gemenskapens organ för internationella investeringspartnerskap) och andra projekt som utarbetats av kommissionen.

I denna del av världen anser kommittén att Europas närvaro bör präglas av kvalitet snarare än volym. Kommittén kräver att EU:s biståndssamarbete koncentreras till specifika sektorer som miljö, telekommunikationer, energi och yrkesutbildning.

Dialogen med länderna i denna världsdel om mänskliga rättigheter är känslig. När det gäller den sociala klausulen erinrar kommittén om sina tidigare ställningstaganden, där man velat föra upp detta ämne på Världshandelsorganisationens arbetsprogram, med utgångspunkt i ILO:s konventioner. I det specifika fallet Östtimor rekommenderar kommittén att EU:s roterande ordförandeskap agerar för en diplomatisk lösning som bygger på FN:s generalförsamlings resolutioner.

Kommittén anser att det kommande mötet Europeiska unionen/Asien i Bangkok i mars 1996 — med deltagande av Japan, Kina och Sydkorea utöver ASEAN-länderna — blir ett tillfälle att blåsa liv i den europeiska närvaron i denna region. Denna sammankomst kommer huvudsakligen att syfta till att stärka dialogen och vidga den till frågor som miljö, sociala problem och yrkesutbildning.

Kommittén konstaterar att skillnaderna mellan Europa och Asien är betydande och att stora ansträngningar och resurser måste satsas på information och kulturutbyte. Bättre ömsesidig förståelse kräver att man uppmuntrar dialog och kontakter av alla slag — besök av tjänstemän, praktikanter och yngre akademiker från ASEAN-länderna — bland annat mellan EU-ländernas arbetslivsparter och dessas asiatiska motsvarigheter. Här är ESK beredd att ta alla nödvändiga initiativ. I detta sammanhang vill kommittén få information om Bangkokmötet för att kunna planera för framtida insatser.

1. Inledning

1.1. Europeiska unionens skäl till att ge Asien högre prioritet än hittills är förståeliga och välgrundade. Denna strategi harmonierar med internationaliseringen av världsekonomin, som Europa inte kan stå vid sidan av. Sedan det kalla krigets slut är det inte längre möjligt att isolera ekonomin från de stora politiska frågorna och att underordna de internationella ekonomiska relationerna en högre "politisk ordning". Ekonomin återvänder nu till den politiska scenens centrum och ekonomiska och kommersiella överväganden, med deras viktiga plats i de stora ländernas utrikespolitik, kan bli en källa till konflikter, som t ex handelstvisten mellan USA och Japan.

1.1.1. Det räcker inte att bara tala om geopolitik, man måste också tala om geoekonomi för att ange det tillvägagångssätt som erkänner ekonomins grundläggande roll när det gäller att reglera jämvikten i världen och försvara nationella intressen. I denna mening har

Europeiska unionen, som världens viktigaste handelspartner, en roll att spela. Nyligen har unionen, i ansträngningarna att ompröva och förnya sina externa relationer, påbörjat en handlingsstrategi på alla fronter som skall leda till en "tredje generation" av samarbetsavtal: först och främst med angränsande områden (Östeuropa, Medelhavet), men också med de regioner som ligger längst ifrån de europeiska intressena: Mercosur, andra Latinamerikanska stater, ASEAN och andra asiatiska länder, södra Afrika och Sydafrika. Den har gjort så, inte bara för att göra det ekonomiska samarbetet effektivare och för att behålla sina marknadsandelar, utan också för att erövra nya marknader i nya områden i internationell konkurrens, nya områden som har öppnat sig hos de viktigaste geoekonomiska blocken. Denna strategi kan inte bortse från Asien (i synnerhet inte ASEAN, som varit föremål för speciell uppmärksamhet sedan 1980). Emellertid är det värt att fundera över om EU nu borde slå fast vad man prioriterar och fördela sina insatser i enlighet med detta. Prioriteringskriteriet dikteras först och främst av politiska och säkerhetsmässiga intressen, angelägna sociala frågor (immigration) samt ekonomiska intressen och handelsintressen. På grundval av detta verkar det uppenbart att EU:s viktigaste prioritet är södra Medelhavskusten och Central- och Östeuropa, eftersom de förenar alla de tre ovannämnda faktorerna. Sedan kommer Afrika söder om Sahara, där huvuduppgiften är kampen mot fattigdom, hunger och sjukdom för att förhindra sociala katastrofer och miljökatastrofer. Till sist finns det mer dynamiska områden i Asien och Latinamerika, som Mercosur och ASEAN, där de ekonomiska intressena och handelsintressena och slutandet av partnerskapsöverenskommelser är de viktigaste frågorna.

1.1.2. Asien har uppnått en sådan ekonomisk och politisk tyngd i den internationella vågskålen att det säkert kommer att ha en nyckelroll på den internationella scenen nästa århundrade. Utvecklingen i många områden av Asien gör att Asien redan är en värdig partner. Sydöstra Asien, med de nya och gamla deltagarna i NIC — nyligen industrialiserade länder (Sydkorea, Taiwan, Singapore, Hongkong, Thailand, Malaysia, Vietnam och Indonesien) — Kina med sin "marknadssocialism" och snabba ekonomiska och kommersiella tillväxt (en 9-procentig årlig tillväxt i BNP under de senaste tio åren); Indiens återuppvaknande och begynnande omvandling: allt detta är fenomen som är av stort intresse och som har stora utvecklingsmöjligheter, även om det inte är utan faror och svårbedömda hot. Enligt en undersökning från IMF (internationella valutafonden) kommer Kina redan 2010 att vara världens största ekonomiska makt

vad gäller produktionsvolymen. IMF uppskattar per capita-inkomsten i Kina 1992 till mellan 1 300 dollar och 2 500 dollar per år, jämfört med den officiella uppskattningen på 370 dollar.

1.1.3. Europas avsikt att "förstärka den ekonomiska närvaron i Asien för att upprätthålla dess ledande roll i världsekonomin" är därför lovvärd. Emellertid är det nödvändigt att ta vissa förutsättningar med i beräkningen, utan vilka EU:s uttalade beredvillighet att öppna en dialog inte bara kan komma att visa sig ofruktbar utan också kontraproduktiv.

1.2. Först och främst måste man ta hänsyn till att Asien inte är en region som andra — varken politiskt eller kulturellt — och att det inte finns någon strävan efter en gemensam civilisation och kulturell infiltration mellan Europa och Asien. Även utan att citera Samuel Huntingtons essä (Samuel Huntington, välkänd politisk analytiker, föreläsare vid Harvarduniversitetet och rådgivare åt flera demokratiska administrationer, har skrivit den kontroversiella studien "The Clash of Civilizations", publicerad i "Foreign Affairs" (del 72, nr 4, september-oktober 1993). I den sägs att de vanligaste framtida tvisterna kommer att bryta ut i gränsområdena mellan olika "civilisationer" och kommer att ha kulturella, snarare än ideologiska eller ekonomiska orsaker. Huntington förutser en konfrontation mellan väst och resten av världen och i synnerhet med en militant islamisk-konfuciansk koalition, som utvecklas på flera nivåer, från militära frågor till mänskliga rättigheter, och till en konkurrens om kontrollen av de viktigaste internationella institutionerna.) är det rimligt att slå fast att Asien uppvisar ett av de mest troliga scenarierna för en kulturkrock. Medan många i väst är övertygade om att det utmärkande för den nuvarande situationen är en förstärkning av en spridd global ekonomisk/finansiell kultur baserad på modern teknologi, handel och finansiell praxis som "förmedlas" genom marknaden, förkastar förespråkarna för den asiatiska modellen, i synnerhet den s k Singapore-skolan (Denna tes framfördes i intervjuer i amerikansk press med Kishore Mahubani, en Singaporediplomat ("The West and the Rest" i "National Interest", våren 1992, och i "The Dangers of Decadence: what the Rest can teach the West" i "Foreign Affairs", del 72 nr 4, september-oktober 1993) och Singapores förre premiärminister Lee Kuan Yew ("A conversation with Lee Kuan Yew" i "Foreign Affairs" nr 2, mars-april 1994.) linjen att utvecklingen i sydöstra Asien oundvikligen innefattar en standardisering

av den euroamerikanska modellen och dess värdesystem (inklusive politisk demokrati). Denna attityd, som är vida spridd bland den asiatiska intellektuella och styrande eliten, understryker Asiens kulturella egenart och förkastar hypotesen att ekonomisk tillväxt kommer från den särskilda historiska process som i Europa har lett till marknadens framväxt och till den demokratiska nationsstaten. Modernitet identifieras alltså inte med de institutioner och värderingar som är typiska för den västliga liberalismen. Det kan finnas "andra vägar" till modernitet och tillväxt, och det visar experimenten i de asiatiska länder som har kommit över underutvecklingshindren och blivit en del av världsekonomin, med en egen roll och en egen dynamik. Länderna har genomgått en kulturell förnyelse, som framkallats av det ekonomiska inflytande området fått, men denna förnyelse är förankrad i en stor kulturell tradition som är specifik för regionen och oberoende av den västliga kulturen och olik den.

1.2.1. Europa är kulturellt avlägset och kanske borde den första ansträngningen sättas in på att göra den europeiska civilisationen bättre känd, inte bara vad gäller bilden av den utan också vad gäller stora konstnärliga och intellektuella arbeten (musik, konst, litteratur, vetenskapliga upptäckter). Utan ett totalt erkännande av denna speciella karaktär kan det varken bli frågan om en politisk dialog eller något välsignelsebringande ekonomiskt samarbete. Enbart ekonomiska relationer räcker inte för att rättfärdiga en ny strategi, där uppmärksamheten riktas mot Asien; det är nödvändigt att gå längre och pröva ett kulturellt angreppssätt, även om den elit som nu styr i Asien verkar vara kulturellt immun mot representativ demokrati och inte finner sig i någon undervisning eller inblandning i frågor som rör mänskliga rättigheter. Därav behovet av ett kvalitativt betydande samarbete som inte bara baseras på handel och investeringar utan också försöker upprätta ett förhållande som är grundat på allmänna regler.

1.3. När vi talar om Asien är det nödvändigt att förstå exakt vad vi syftar på. De 26 länderna som omfattas av kommissionens meddelande⁽¹⁾ är inte bara heterogena; de kan inte heller klassificeras efter strikta geografiska kriterier. Enligt dokumentet "måste europeiska unionens strategier vara flexibla och påbyggbara om de ska kunna förutse förändringar i Asiens alla tre regioner och de måste kunna styras mot de olika villkoren i de olika länderna och regionerna där". Vad gäller relationerna till Europeiska unionen, kan Asien delas upp i följande geopolitiska och geoeconomiska områden: östra Asien, där vi måste urskilja de sex länder som hör till ASEAN; södra Asien, dvs den indiska subkontinenten; Centralasien och Kaukasus-området

(1) Kommissionens meddelande till rådet "Mot en ny asiatisk strategi" [KOM(94) 314 slutlig av den 13 juli 1994].

och Persiska viken (som inte omfattas av kommissionens dokument).

Detta område kan inte förse Europeiska unionen med några sinsemellan likartade multilaterala partner, eftersom länderna i området inte har påbörjat någon regional ekonomisk integreringsprocess. Undantaget är ASEAN (the Association of South-East Asian Nations), en sammanslutning som sedan den grundades som ett antikommunistiskt politiskt-strategiskt block långsamt utvecklats till ett ekonomiskt organ med fokus inställt på regionalt samarbete och inre samverkansvinster.

1.3.1. Kommittén beslöt att för ögonblicket koncentrera sig på ASEAN, eftersom det är den underregion i Asien som kan betraktas som en klart definierad multilateral förhandlingspartner och för att den och Europeiska gemenskapen har en formell institutionell relation som går tillbaka till 1980, med regelbundna möten mellan berörda utrikesministrar. Ytterligare rapporter med mer specifika synpunkter på andra geopolitiska indelningar av Asien kan komma att följa på den här.

I början av 1990-talet såg man att trenden mot regionala grupperingar intensifierades, i synnerhet i väst. Under loppet av dryga 18 månader undertecknades Asunción-fördraget (den 26 mars 1991) som skapade Mercosur, Maastrichtfördraget (den 7 februari 1992) som drog upp riktlinjerna för en moderniserad och mer federalt inriktad europeisk gemenskap som tog namnet Europeiska unionen samt fördraget som upprättade NAFTA (the North American Free Trade Area, 12 augusti 1992). Dessutom bekräftades det gynnsamma klimatet för regional integrering av en ekonomisk gemenskap av medlemsstaterna i APEC och av förändringarna i ASEAN:s mål och strategier.

1.3.2. ASEAN upprättades i Bangkok 1967 av fem länder: Indonesien, Malaysia, Filippinerna, Singapore och Thailand, då Vietnamkriget var som intensivast. De andra medlemsländerna är Brunei (1984) och Vietnam (juli 1995)⁽¹⁾. Trots att fördraget som upprättar sammanslutningen också nämner ekonomiskt samarbete ställde den som första mål att upprätthålla den politiska stabiliteten inför kommunisthotet som Hanoiregimen och dess yttre beskyddare (Sovjetunionen och Kina) utgjorde. Yttre hot var det som utlöste grundandet av ASEAN och fram till början av 1980-talet, efter undertecknandet av fredsöverenskommelserna i Genève och Vietnams enande, var dess huvudsyfte främst att vara försvarsinriktat och anti-vietnamesiskt: man trodde på den berömda "dominoteorin", att om Vietnam föll

skulle Kambodja falla och Laos och Thailand snart följa efter. Man bör notera att under den här perioden bidrog ASEAN till att skapa och upprätthålla ett fredligt klimat bland sina medlemmar, trots deras långvariga och djupt liggande tvister och att ASEAN var ett viktigt bidrag till att konflikter i gränsområdena kunde lösas (t ex Kambodja). Det var kanske ASEAN:s mest påtagliga insats, utan vilket Sydostasien inte skulle ha kunnat uppnå en så snabb tillväxt. Betecknande för denna metamorfos i det politiska klimatet och målet med sammanslutningen var att Vietnam kom med. Medlemskapet ratificerades i juli i fjol. Vietnam har ju aldrig övergivit kommunismen och där har inte skett någon regimförändring även om landet har genomfört olika ekonomiska reformer.

1.3.3. I kulturella, sociala och ekonomiska termer är medlemsländerna inom ASEAN ytterst olika. Malaysia och Indonesien utgör en del av den malajiska civilisationen och islam har varit den dominerande religionen där sedan 1400-talet. Thailand är buddistiskt och befolkningen där utgörs till stor del av folk som kommer från södra Kina, medan Filippinernas befolkning, som etniskt sett är malajer, koloniserades av spanjorerna och delvis övergick till katolicismen. I Singapore upprättade det brittiska ostindiska kompaniet en handelsstation år 1819, som under många år administrerades enligt den modell som gällde hela Malackahalvön. Den nuvarande staten Singapore bildades när ön utträdde ur den självständiga federationen Malaysia år 1965. Singapore är en enklav som domineras av utvandrade kineser, som också finns, fast i minoritet, i de andra länderna och som har spelat en dynamisk och expansiv roll i affärsvärlden i hela området.

1.3.3.1. Medlemsländerna hade en sammanlagd befolkning på 335 miljoner 1993, mer än befolkningen i EU:s 15 nationer. Ser man till deras ekonomiska makt är deras BNP något högre än Nederländernas. I och med Vietnams anslutning steg befolkningen till mer än 400 miljoner. Per capita-inkomsten sträcker sig från 19 000 dollar i Singapore, som är en stadsstat med tre miljoner invånare och vars inkomstsiffror översteg Frankrikes 1995, till 700 dollar i Indonesien med mer än 180 miljoner invånare; eller från mer än 21 000 dollar i Brunei, ett oljerikt sultanat med en liten befolkning på 300 000, till 830 dollar i Filippinerna, med en befolkning på 67 miljoner samt 170 dollar i Vietnam (siffrorna från 1993). Malaysia har en befolkning på 19 miljoner och en BNP per capita på 3 160 dollar; Thailand har 58 miljoner invånare och en BNP per capita på 2 040 dollar. Under de senaste sex åren har Malaysia och Thailand varit bland världens mest dynamiska ekono-

⁽¹⁾ Vietnam gick med i ASEAN den 28 juli 1995, vid det 28:e ministerrådet för ASEAN-länderna i Brunei.

mier, med en stor ökning av BNP. Mellan 1988 och 1993 nådde Malaysias årliga tillväxt i genomsnitt 8,5 %, medan Thailand nådde ett genomsnitt av 9,2 % mellan 1986 och 1991, med en liten nedgång till 7,5 % 1992 och 1993. Efter liberaliseringen och omstruktureringen av den skyddade och halvt självförsörjande indonesiska ekonomin har tillväxten också i Indonesien ökat mellan 6 och 7 % under åren 1988 till 1992. Dessa tre stater har redan sällat sig till de nyligen industrialiserade länderna (NIC) medan Filippinerna och Vietnam, trots att de kommer en bit efter de ledande länderna, också pressar sig fram mot denna grupp. Gemensamt för hela området är den mycket låga arbetskostnaden och de oreglerade arbetsvillkoren, vilket framkallar stora skillnader på det sociala planet och rent generellt inte främjar en utveckling av arbetskraftens kvalitet på det produktiva planet. Förutom de skillnader i lönsamhet som nämnts ovan är det oroväckande att utvecklingsmodellen i detta område inte kan fördela frukterna av det man producerar lika bland befolkningen.

1.3.3.2. ASEAN-länderna är särskilt rika på naturresurser. Indonesien och Malaysia är oljeproducerande länder och stora exportörer av naturgas. Även efter det att oljepriserna gått ner är den indonesiska ekonomin mycket beroende av oljeindustrin, trots ansträngningar att diversifiera den. Indonesien har stora (även om de ännu inte är uppmätta) reservlager av kol och andra mineraler, inklusive tenn, bauxit, koppar, nickel, järn och guld. Emellertid är den dominerande ekonomiska sektorn fortfarande jordbruket, som bidrar med 20 % av BNP och sysselsätter 48 % av arbetskraften. Vid sidan av den inhemska försörjningen har avsalugrödor för export (gummi, palmolja, kaffe, te, kakao, socker och tobak) som odlas på stora plantager blivit mycket viktiga. Skogarna — två tredjedelar av landets yta — är en viktig resurs. Mellan 1985 och 1992 har den indonesiska regeringen förbjudit export av timmer för att försäkra sig om att den bearbetas lokalt och på så sätt öka exportvärdet av den. Sedan 1993 har exporten av obearbetat timmer varit hårt beskattad och regeringen är bekymrad över den intensiva exploateringen av skogsbeståndet och den därav följande miljöförstörelsen. 1992 antog regeringen en speciell plan för att garantera ett hållbart utnyttjande av skogsresurserna, men många miljöorganisationer har fördömt den urskillningslösa förstörelsen av en av de viktigaste tropiska regnskogarna i världens ekosystem.

Malaysia är världens främsta producent av gummi och palmolja. Trots att prisvariationerna har lett till en fallande produktion är dessa produkter fortfarande

bland de viktigaste i Malaysias export; EG är utan jämförelse den största marknaden för gummi från Malaysia (28 % av produktionen) och en av de största för palmolja (10 %). Även för Malaysia är regnskogarna en av de viktigaste exportkällorna. Sedan 1992 har Malaysias regering antagit en ny politik och inför gradvis ett "hållbart utvecklingssystem" inom skogssektorn. Produktionen av kakao, tropiska frukter och fiskprodukter samt högklassig kreatursavel vinner i betydelse. Inom gruvinindustrin är tenn, vid sidan av naturgas (21 miljoner m³ utvinningsbara fyndigheter med en produktion som ökar med 18 % om året 1992/1993), fortfarande ganska betydande: med sina 8,4 % av världproduktionen är Malaysia på femte plats i världen.

I Thailand minskade jordbrukets bidrag till BNP från 40 % 1960 till 11,4 % 1993, men det sysselsätter fortfarande två tredjedelar av arbetskraften. Trots en enorm tillväxt inom tillverkningsindustrin är jordbruket fortfarande viktigt, och Thailand är en av Asiens två nettoexportörer av jordbruksprodukter (Vietnam är den andra). Bortsett från ris (världens främsta exportör), tapioka, majs, socker och gummi specialiserar sig Thailand på produkter som soja, palmolja, kaffe, bomull och många olika frukter (vilket har stimulerat investeringar i juiceindustrin). Boskapsuppfödning och fiske är branscher som expanderar och ger hög avkastning. Gruvdriften är mindre betydelsefull, men landet bryter tenn, antimon, lignit, järnmalm, volfram, mangannmalm och zink.

Även på Filippinerna utgjorde primärsektorn (jordbruk, skogsbruk och fiskeri) 22,5 % av BNP 1992 och sysselsatte 45,7 % av arbetskraften 1993. Den är uppdelad mellan en ålderdomlig, splittrad och arbetskraftsintensiv sektor som producerar för husbehov och hemmamarknaden, och en modernare, kapitalintensiv sektor (jordbruksplantager) som producerar för export. De främsta produkterna är ris, majs, kokosnötter, socker, bananer, ananas och annan tropisk frukt. Skogar är en av landets främsta resurser, men de har drabbats av en okontrollerad exploatering som beror på trycket från befolkningen, exporten av timmer, illegal avverkning och otillräckling nyplantering. År 1945 var 15 miljoner hektar täckt av skog, år 1988 hade den ytan minskat till 1,2 miljoner hektar. Sedan 1988 har Corazon Aquinos demokratiska regering infört nyplanteringsprogram och program för att skydda den återstående orörda skogen, särskilt på Mindanao.

Efter Vietnamkrigets slut och föreningen av Nord- och Sydvietnam 1975 ökade Vietnams nettomaterialprodukt

(NMP) (Nettomaterialprodukt är en variabel som inte inkluderar offentliga administrationskostnader. Den användes i Comecon-länder tills Comecon övergavs 1990, och ersattes då av de variabler (BNP, BNI, etc) som används i resten av världen.) i den långsamma takten av 1 % under andra halvan av 70-talet. Under perioden 1980-1985 ökade NMP med ca 7 % per år. 1987 saktade ökningstakten ner betydligt till 2,1 % — ett tecken på fortsatta strukturella problem som liberaliseringsåtgärderna inte löst. Även om den vietnamesiska regeringen efter 1976 inte helt gjorde sig av med de socialistiska ekonomiska principerna införde den dock marknadsbaserade reformer. Den offentliga och privata sektorn började samverka och fungera i samförstånd. Reformerna, som kallades "doi moi" (förnyelse), gjorde att privata företag helt accepterades och innebar slutet på statliga kvoter och subventioner. Den statliga planeringens roll i det som nu är en blandekonomi kvarstår dock att klargöras. Efter reformernas införande ökade BNP i fasta priser med 4,7 % 1991 och med 8 % 1993. Vietnams ekonomiska struktur är fortfarande svag och halkar fullständigt efter de andra ASEAN-länderna. Jordbruk fortsätter att vara en stöttelepelare för ekonomin och sysselsätter fortfarande 73 % av arbetskraften, även om dess bidrag till BNP minskade från 50 % 1989 till 29,3 % 1993. Vid sidan om gruvindustrin och traditionella näringsgrenar, som var aktiva både under koloniperioden och under konflikten mellan Nord- och Sydvietnam, fanns det ingen riktig industrisektor. En sådan började inte utvecklas förrän efter 1970 i Nordvietnam då en tung stålindustri växte fram och man byggde kraftstationer och infrastruktur. En lätt industri uppstod inte förrän i mitten av 80-talet, och producerade främst textil, elektroniska komponenter och tillverkning med litet förädlingsvärde.

1.3.3.3. Ett kännetecken som ASEAN-länderna har gemensamt är den plötsliga tillväxt av industrisektorn som skett det senaste decenniet. I Malaysia utgjorde den 22,3 % av BNP 1987 jämfört med 8,7 % 1960. Den siffran passerade 30 % 1993, vilket innebar 65 % av exportinkomsterna. Thailand är idag Ostasiens främsta mottagare av utländska investeringar. Den förlust av komparativa fördelar som drabbade först Japan, sedan till viss del Sydkorea, Hongkong och Taiwan, har lett till att dessa länder förlägger en del av produktionen utomlands, och detta har förvandlat Thailand till ett land som har Ostasiens största investeringar i arbetsintensiv, exportorienterad industri. Thailands vik-

tigaste tillverknings-industri är halvledare och elektroniska komponenter, och exporten av dessa ökade med 13,9 % 1992. Dess andel av den totala exporten blev 14 %, dvs samma som textilindustrins andel, den thailändska ekonomins traditionella stöttelepelare.

Både Thailand och Malaysia lägger om sin produktion från industriproduktion med lågt mervärde till mer sofistikerade produkter, men båda länderna lider av brist på utbildad arbetskraft, dålig infrastruktur och miljöproblem orsakade av luftförorening och kalhuggning.

Även i Indonesien stod tillverkningssektorn för mindre än 10 % av BNP på mitten av 60-talet. Liksom andra länder i Sydostasien följde den indonesiska regeringen till en början en industriell strategi som gick ut på importersättning. Detta gjorde det möjligt att upprätta en nationell industri som skyddades från internationell konkurrens av höga tullhinder. I motsats till andra länder som bytte till en exportorienterad strategi behöll Indonesien emellertid sin politik fram till slutet av 80-talet, vilket gjorde att dess industrier till stor del isolerades från innovationer och internationella investeringar och därmed blev föga konkurrenskraftig. Detta förklarar delvis varför Indonesien kommit lite efter i den industriella utvecklingen, som fortfarande till stor del är under statlig kontroll. Några liberaliseringsreformer gjordes i slutet av 80-talet och har stimulerat utvecklingen av en privat tillverkningssektor, ofta i samverkan med utländska företag. Tillverkningssektorn stod för ca 20 % av BNP 1993.

Singapore, som har haft en stabil grund i en exportorienterad tillverkningsindustri i över 20 år, blir allt mer specialiserat inom högteknologiska sektorer och har stimulerat produktivitetssökningar genom att knyta dem till löneökningar. Efter att Singapore förlorat en del av sina komparativa fördelar har dess årliga BNP-tillväxt stabiliserats kring 4-5 %, medan tillverkningen koncentrerats på "mogna" och högteknologiska produkter. Stadsstaten utvecklas mer och mer mot att bli ett mycket viktigt finansiellt centrum.

Filippinerna befinner sig i en omvänd situation; efter att ha tagit de första stegen mot lätt industrialisering drar de till sig investeringar i arbetsintensiv produktion med lågt mervärde. Mellan 1985 och 1991 ökade den totala exporten av tillverkningsprodukter från ASEAN-länderna från 49 % till 85 % av den totala exporten.

1.3.3.4. Japans ekonomiska närvaro är mycket märkbar. 37 % av den lokala importen består av japanska produkter; mer än 40 % av de japanska investeringarna kanaliseras till området, liksom 60 % av medlen i japanska samarbetsfonder.

Denna region har upplevt det som ekonomer kallar en "flygande gäss"-utveckling, som består i att ett visst land, exempelvis Japan, producerar vissa varor inhemskt så länge det har vissa komparativa fördelar. När dessa fördelar förloras flyttas produktionen till närliggande länder (först Taiwan, Sydkorea och Hongkong; sedan Thailand, Malaysia, Indonesien, öarna i Stilla havet, etc) som drar nytta av japanska investeringar medan ledarlandet som investerat mycket i FoU specialiserar sig på alltmer sofistikerade högteknologiska produkter och använder mycket flexibla produktionsmetoder. Denna utveckling har upprepats utefter kedjan, och efterföljarna till Japan — Korea, Taiwan, Singapore och Hongkong — flyttar nu arbetsintensiv produktion med lågt mervärde till närliggande länder.

Detta fenomen är tydligast inom elektronikindustrin. Mellan 1985 och 1991 femdubblades ASEAN-regionens export av elektroniska produkter (från \$6,6 miljarder till \$32,8 miljarder) och dess sammansättning förändrades; andelen komponenter minskade från 60 % till 30 % av den totala exporten medan andelen datorer ökade från 15 % till 22 % och andelen telekom-munikationsutrustning ökade från 18 % till 35 %. Alla världens största elektronikföretag, som främst är japanska, är närvarande i ASEAN där de har inrättat en "integrerad krets" av produktion. Detta innebär att individuella komponenter (exempelvis till en TV) produceras i olika länder (till exempel Thailand, Indonesien) och sedan monteras i ett tredje land (till exempel Malaysia) vilket ger en betydande kostnadsminskning. En tredjedel av handeln mellan ASEAN-länderna utgörs av elektronik, och är främst en handel mellan multinationella bolag.

Även om detta inte är ett formellt integrerat område, eftersom Japan aldrig har gjort anspråk på att vara regionens centrum, är Sydostasien integrerat när det gäller den internationalisering av produktionen som stora företag driver fram. Mer än 60 % av områdets handel och investeringar sker inom området eller med Japan.

2. Relationerna mellan EU och ASEAN-länderna

2.1. Som nämnts tidigare slöt EU ett formellt avtal med ASEAN-länderna 1980 och har fortfarande institutionaliserade relationer med dem, inklusive regelbundna möten med utrikesministrarna. En partssammansatt kommitté har sedan 1980 granskat vetenskapliga och tekniska samarbetsprogram, godkänt åtgärder för att främja affärskontakter mellan de två regionerna och godkänt utvecklingsprojekt som föreslagits av ASEAN-länder för EG-finansiering. 1983 inrättades ett affärsråd ASEAN/EG för att sammanföra affärsmän och -kvinnor från de två sidorna för att utveckla gemensamma projekt. Det första mötet mellan ASEAN-ländernas och EU:s

finansministrar skedde i oktober 1985, och de beslutade att man borde stimulera europeiska investeringar i ASEAN-området (ca 13 % av de sammanlagda utländska investeringarna, jämfört med 28 % från Japan och 17 % från USA). En partssammansatt arbetsgrupp för handelsfrågor granskade 1986 problemet med tillträde till ASEAN-marknaden och 1987 inrättades partssammansatta investeringskommittéer i alla ASEAN-ländernas huvudstäder. Man nådde en överenskommelse 1988 om inrättandet av ett "Joint Management Center" i Brunei. 1991 antog gemenskapen nya riktlinjer om utvecklingssamarbete, vilket ledde till en ökning av bidragen till Asien och en förändring av bidragssystemet för ASEAN mot att prioritera utbildning, vetenskap, teknik och riskkapital snarare än bidrag till utveckling av landsbygden.

Vid juni-mötet mellan ASEAN-ländernas och EU:s utrikesministrar i Luxemburg uppstod för första gången meningsskiljaktigheter mellan de två sidorna om EU:s förslag att koppla ihop ekonomiska överenskommelser och hjälpprogram med mänskliga rättigheter och miljöpolitik. I september 1993 inledde EU och ASEAN-länderna förhandlingar om ett avtal om kontroll av narkotikahandeln. Till slut, efter mötet (det hålls vartannat år) mellan ASEAN-ländernas och EU:s utrikesministrar i Karlsruhe i september 1994, faststog ministrarna den centrala betydelsen av relationerna mellan EU och ASEAN-länderna och de kom överens om att fortsätta med ett ekonomiskt samarbete som gynnar bägge sidor och att främja ett större engagemang från den privata sektorns sida.

Trots att ASEAN-länderna inte har uppnått en integreringsnivå som är i klass med EU:s integration har ASEAN haft, och har fortfarande, stor betydelse för regionens stabilitet.

2.1.1. ASEAN är inte ännu något frihandelsområde eller någon tullunion och har inga regeringsinstitutioner eller överstatliga institutioner. Det högsta politiska organet är mötet för ASEAN-regeringschefer som normalt sker vart tredje år. Vid mötet i Singapore i januari 1992 gjordes många ändringar i organisationen för att föra den närmare ett riktigt ekonomiskt samarbete, och man inrättade ASEAN-frihandelsområdet (AFTA) som planeras vara fullbordat 2003. AFTA börjar göra sin närvaro märkbar. Upprättandet av den slutliga listan över produkter som skall täckas av det "gemensamma, effektiva förmånstariffsystemet" (CEPT — Common Effective Preferential Tariff Scheme) och de tariffreduktioner som skall gälla inom CEPT har lett till en harmonisering av tariffnomenklaturer och borttagande av kvantitativa begränsningar från icke-tariffära hinder

för produkter som omfattas av CEPT. Beviljande av CEPT-tariffer görs på en ömsesidig basis och alla ASEAN-medlemmar kan sluta bilaterala avtal. CEPT-programmet föreskriver också en särskild reduktion som gör det möjligt för medlemsländer som minskar sina tullar med 20 % eller mer (även på grundval av "mest gynnade nation"-principen) att dra nytta av de förmånliga CEPT-tarifferna som deras handelspartner använder.

Ansträngningarna för att skapa en inre marknad motarbetas dock av ett antal fast förankrade intressegrupper.

ASEAN-länderna tillämpar olika, men totalt sett höga, nivåer av tullskydd som för vissa produkter är extremt höga. Icke-tariffära hinder (förbud, kvoter, importmonopol, tullkontroller, etc) är utbredda men svåra att omsätta i siffror. Avregleringen går långsamt framåt och regeringarna påverkas både av argumenten från industrins påtryckningsgrupper och av tullinkomsterna som utgör en inte föraktlig del av de statliga inkomsterna. Under AFTA skall tullen på varor producerade inom ASEAN minskas till 0-5 % år 2003. Bestämmelserna för tillämpningen av dessa tullnivåer är komplicerade. Tidsplanen skiljer på produkter som följer ett "snabbt" förfarande och produkter som följer ett normalt förfarande för tariffminskning. Avtalets svaga punkt är emellertid att länder temporärt eller permanent kan undanta produkter från det eftersom listan revideras efter att avtalet har varit i kraft i åtta år. Indonesien har räknat upp 1 800 sådana produkter (19 % av landets tariffbelagda produkter) och Filippinerna 1 350 (24 %). Handeln mellan ASEAN-länderna ökade med 41 % 1994, från \$79 miljarder till \$111 miljarder. Den totala ASEAN-handeln med resten av världen ökade med ca 30 %, från \$419 miljarder 1993 till \$506 miljarder 1994.

En konferens mellan statsöverhuvuden ägde rum i Bangkok i december 1995 och den 15 december undertecknade deltagarna ett avtal som gör regionen till ett kärnvapenfritt område. Man diskuterade också en utvidgning av ASEAN år 2000 till att omfatta Burma, Kambodja och Laos, som skickade observatörer till konferensen. Deltagarna betonade att ett ASEAN med tio medlemsländer inte borde skada organisationsstrukturen eller hindra utvecklingen mot en friare handel. Man beslutade att tarifferna inom ASEAN skulle minskas till 5 % fram till år 2000, med en treårig övergångsperiod för Vietnam. Idén om "informella" toppmöten med statsöverhuvuden mellan de officiella konferenserna fördes också på tal. Den verkliga maktfaktorn är dock utrikesministrarnas årsmöte som ålagts att samordna politiken inom de olika ministeriernas arbetsgrupper, varav den viktigaste består av ASEAN:s ekonomiministrar. Denna arbetsgrupp övervakar fem kommittéers

arbete: handel och turism, industri och energi, banker och finansiella frågor, och transporter och telekommunikationer. ASEAN:s ständiga kommitté, som säkrar kontinuiteten i organisationens verksamhet, sammanträder varannan månad och består av utrikesministern i det land som innehar ordförandeskapet (som roterar) och de övriga ländernas ambassadörer. Slutligen finns det ett permanent sekretariat i Jakarta med en generalsekreterare som väljs för fem år vid utrikesministermötet. Sekretariatet har omkring hundra tjänstemän som arbetar på olika projekt av gemensamt intresse. De har bland annat tagit fram handlingsplaner för social utveckling, miljön, vetenskap och teknik, kultur och information och kontroll av drogmisbruk, i form av direktiv som skall införas av de individuella staterna. Beslut drivs fram genom samstämmighet och fattas vid informella möten där alla meningsskiljaktigheter suddas ut och en enhällig överenskommelse nås. Organisationen agerar främst på grundval av rådfrågning och förlikning. Det är inte en slump att den enda gemensamma institution som hittills planerats är en domstol.

ASEAN-länderna har också stränga begränsningar i rätten för bolag inom EU att etablera sig och erbjuda tjänster, i synnerhet vad gäller finanstjänster och sjötransporttjänster. I dessa länder har bankerna till exempel stränga restriktioner vad beträffar möjligheterna att upprätta filialer och erbjuda banktjänster. Därför behöver sjötransportsidan och skeppsbyggnadssidans, som utvecklas snabbt i ASEAN-länderna, ses över av EU för att man skall få en liberalisering på sjötransportsidan och kunna tillämpa principerna i den senaste OECD-överenskommelsen (om avveckling av skeppsbyggnadssubventionerna) på varvsområdet.

2.1.2. ASEAN är mycket beroende av världsmarknaden. Andelen handel mellan medlemsländerna är mycket låg jämfört med andra regioner och varierar mellan 16 och 18 % av den totala volymen. Exporten av industriprodukter ökade märkbart från 49 % av den totala exporten 1985 till 85 % 1991, medan exporten av råvaror föll från 68 till 33 %. Områdets utveckling är beroende av externa investeringar, särskilt japanska investeringar, som enligt vad som nämnts ovan utgör 28 % av de totala direktinvesteringarna i området, följda av USA (17 %) och EU (13 %). Medlemsländernas ekonomier kompletterar knappast varandra; ASEAN-länderna tillverkar liknande produkter och konkurrerar därför på externa marknader. Därför finns det ingen vertikal fördelning av produktionen eller någon special-

isering i den betydelsen att ett land producerar exempelvis bilar medan ett annat land tillverkar vitvaror. Alla länder producerar huvudsakligen samma varor. Det finns dock viss komplettering inom sektorer och horisontellt. I praktiken innebär detta att handeln inom vissa sektorer (som elektroniksektorn, men även textilsektorn) sker inom enskilda företag som har dotterbolag i olika länder. Detta gör det möjligt att få viss samverkan mellan olika delar av individuella industrigrenar vilket skapar större möjligheter till komplettering. Graden av komplettering inom handeln mellan ASEAN-länder visar att handelsstrukturen sakta utvecklas från en vertikal till en horisontell arbetsfördelning. ASEAN måste otvetydigt förbättra den inre graden av komplettering och samtidigt försöka att utvidga sin inre marknad och minska konkurrensen mellan ASEAN-länder på världsmarknaden.

2.1.3. ASEAN har inget naturligt centrum eller någon central axel liknande EU:s korridor Nordsjön — Rhen-dalen — Tyrrenska havet (mellan Syditalien och Sardinien) som kan fungera som kraftstation för hela regionens utveckling. Existensen av en central kraftstation som är utspridd över flera länder har varit en mycket viktig faktor i den europeiska utvecklingen efter andra världskriget och i den europeiska integrationens tidiga stadier. Frånvaron av en motsvarande region i ASEAN-länderna kan innebära att utvecklingen kan ske fläckvis och lokalt i stället för att fortsätta på ett integrerat och harmoniskt sätt.

För att lösa detta problem har ASEAN utvecklat regionalt samarbete inom "tillväxt-trianglar" mellan några av medlemsstaterna för att gynna deras gränsområden.

Den första "tillväxt-triangeln" (delar av Singapore, Indonesien och Malaysia) planerades i december 1989 och är avsedd att maximera tillväxtpotentialen i de tre gränsområdena, dvs Singapore, Jahore (Malaysias sydligaste stat) och Indonesiens Riau-öar, särskilt öarna Batam och Bintan. "Medan" är en annan "tillväxt-triangel" som inrättades 1993 av Indonesien, Malaysia och Thailand och som täcker norra delen av Sumatra, fyra av Malaysias norra stater och södra delen av Thailand. Ett tredje initiativ gäller "Mindanao-triangeln" och involverar Indonesien, Malaysia och Filippinerna.

2.2. Främja regionalisering

I sitt nuvarande tillstånd kan ASEAN inte agera motvikt till de angränsande jättarna Kina och Japan eller till det

ekonomiska trycket från de forna NIC-länderna. Det är därför man söker stöd utanför Asien och sätter sitt hopp till externa partner såsom EU och APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation) och på USA, som alltmer drar till sig ASEAN-ländernas intresse, både ekonomiskt och politiskt. Alla ASEAN-länderna har, trots visst motstånd i början, blivit medlemmar i APEC, och deras villighet att bli medlemmar i en — låt vara ostrukturerad — organisation som också omfattar USA är uppenbar.

2.2.1. Fastän APEC är ett mellanstatligt forum med extremt vaga och allmänna målsättningar, tidsplaner och instrument har det trots allt en stark attraktionskraft för ASEAN-länderna just för att det inkluderar USA, som under Clinton-administrationen har lagt stor vikt vid Asien-Stillahavsområdet. Tillsammans svarar dessa länder för nästan 60 % av världshandeln, och ett särskilt kännetecken för APEC är att det omfattar industrialiserade länder, nyss industrialiserade länder och utvecklingsländer⁽¹⁾. Det är mycket tveksamt om målet att avreglera handeln kan uppnås inom de tidsgränser och med de begränsningar som föreslogs i Seattle och vid konferensen i Bagor 1994, men med tiden kan APEC bli det forum för handling som de flesta dynamiska ASEAN-länderna föredrar.

2.2.2. EU är i underläge när det gäller att konkurrera med Japan och USA i Asien-Stillahavsområdet, av uppenbara geografiska och politiska orsaker. Med tanke på det inflytande som de stora asiatiska staterna och USA har kommer ASEAN-staterna inte desto mindre att vilja att EU spelar en större roll på olika områden. EU kunde därför bidra till att främja ASEAN:s "regionaliserings"-process genom att erbjuda sina erfarenheter för att förbättra AFTA:s verksamhet, etablera ett frihandelsområde och senare en tullunion, fastställa en gemensam extern tariff och öka medlemsländernas ekonomiska samarbete.

2.2.3. EU kunde ställa sitt kunnande inom dessa områden till förfogande och ge regeringarna den hjälp de behöver med att lösa oundvikliga problem och forcera motståndet mot att införa ett frihandelsavtal och en

(1) APEC har 18 medlemsstater: förutom de sex ASEAN-länderna (Indonesien, Malaysia, Thailand, Filippinerna, Singapore och Brunei) omfattar det NAFTA (Kanada, USA och Mexiko) plus Japan, Hongkong, Australien, Nya Zeeland, Chile, Papua Nya Guinea, Kina, Taiwan och Sydkorea.

öppen marknad. Beräkningar visar på en 25 %-ig ökning av handeln inom ASEAN så snart det första frihandelsavtalet trätt i kraft.

2.2.4. Europa skulle dessutom kunna bidra med stöd för att inrätta den mer strukturerade institutionella ram som krävs så snart ASEAN måste hantera ett allt mer komplicerat ekonomiskt och industriellt samarbete. Inledningsvis skulle detta stöd kunna bestå i en förstärkning av sekretariatet som är ansvarigt för samordning och förbereder dokument och de beslut som tas av de politiska organen, och — kanske — i en överstatlig skiljedomstol för att avgöra tvister.

2.2.5. Det största problemet rör den svårbehandlade frågan om Östtimor, en före detta portugisisk koloni som idag är ockuperad av Indonesien. Portugal har politiska invändningar mot en överenskommelse med ASEAN-länderna eftersom Indonesien bryter mot de mänskliga rättigheterna i Östtimor. Det krävs en större diplomatisk ansträngning med stöd av alla tillgängliga resurser för att lösa dessa problem som kastar en skugga över samarbetet mellan EU och ASEAN. Det skulle därför vara en hjälp om en representant för ordförandeskapet (trojkans, dvs det tidigare, det nuvarande och det kommande ordförandeskapets, utrikesministrar) kunde ta fram ett förslag och utarbeta en diplomatisk lösning baserad på resolutionerna från FN:s generalförsamling.

3. Faktorer som talar för närmare relationer mellan EU och ASEAN-länderna

3.1. Det sätt att behandla EU:s framtida handel med och ekonomi- och utvecklingspolitik gentemot ASEAN-länderna som antogs i kommissionens dokument⁽¹⁾ — att placera det i ett större sammanhang av samarbete med Asien — verkar vettigt. Mot bakgrund av detta anser kommittén att följande faktorer kräver en närmare granskning.

3.2. EU:s relationer med ASEAN grundar sig på Europas bedömning av den roll ASEAN spelat på det regionala planet sedan 1967 (när Vietnam-kriget var i full gång), och som organisationen fortfarande spelar för att främja inrättandet av strukturer för rådfrågning om säkerhet och ekonomiskt samarbete. Med Sovjetunionens sammanbrott och den instabila situation som utvecklats i Asien är ASEAN:s strategiska roll ännu viktigare eftersom denna grupp av länder kan bidra till att tygla det potentiella "herraväldes"-trycket från antingen Kina eller Japan. Därav kommer det europeiska intresset för att bibehålla en kommunikationskanal med dessa länder och stödja målsättningen att inrätta en freds-, frihets- och neutralitetszon och en sydostasiatisk kärvapenfri zon.

⁽¹⁾ Se fotnot s. 33.

3.2.1. Liksom EU står ASEAN idag inför frågor som rör före detta kommunistländer, eller länder som fortfarande är kommunistiska men som håller på att omvandlas till marknadsekonomier (exempelvis Vietnam, Laos och Kambodja), eller politiskt instabila länder som Burma. Vietnams medlemskap kommer att vara en stabiliserande faktor i hela regionen, och skulle också kunna stödja den återhållsamma linje som drivs av de vietnamesiska ledarna. Detsamma kunde gälla Laos, Kambodja och Burma, som för närvarande har observatörsstatus men som skall gå med i ASEAN före år 2000, vilket utökar antalet medlemsländer till 10. Dessa nya partner, inklusive Vietnam, är mycket mindre utvecklade än övriga medlemsstater. ASEAN:s ledare är övertygade om att Vietnam inom tio år kommer att ha nått upp till de andra ländernas utvecklingsnivåer. EU skulle kunna erbjuda ASEAN sina erfarenheter av samarbete med länder som försöker att gå från en planekonomi till en marknadsekonomi, som Phare-programmet och stöd till den privata sektorn och sektorn med kooperativa företag.

De europeiska erfarenheterna inom detta område skulle kunna hjälpa ASEAN-länderna att tillsammans arbeta på denna förändringsprocess. En utvidgning skulle också öka ASEAN:s ekonomiska och strategiska självständighet i en region som utgör en marknad på över 455 miljoner invånare. De nuvarande ASEAN-medlemmarna håller med om att organisationen inte bör överskrida tio medlemmar, och att ett av de närmaste årens huvudproblem kommer att vara hur de nya medlemmarna skall integreras utan att integrationen av de ursprungliga sex medlemmarna saktar ner.

Kommittén anser att det är viktigt att uppmuntra ett partnerskap mellan EU och ASEAN som gynnar Vietnam, för att ge ett effektivt stöd till utvecklingsprocessen i ett land som fortfarande lider av följderna av ett utdraget krig.

ASEAN-länderna drar nytta av EU:s tullpreferenssystem GSP, trots att vissa ASEAN-länder har vuxit snabbt, har en BNP per capita som är jämförbar med de fattigaste länderna inom EU och har visat en framgångsrik och aggressiv export. I vissa fall blir därför industrisysselsättningen inom EU lidande.

3.2.2. En andra punkt som är av intresse för EU grundar sig på vilken omfattning handeln och investeringarna mellan de två regionerna realistiskt sett kan ha. För närvarande är handeln mellan EU och ASEAN värd ca 50 miljarder ecu (48,5 miljarder ecu (ca \$60 miljarder) 1993), dvs fyra gånger så mycket som 1980. Handelsbalansen tippas märkbart över till förmån för ASEAN som 1993 hade ett handelsöverskott på 2,7 miljarder ecu. En jämförelse mellan EU:s handel dels med länderna i Central- och Östeuropa och dels med ASEAN-länderna visar en nästan perfekt symmetri i import- och exportvolym mellan EU och dessa länder. EU är Asiens tredje största handelspartner efter

Japan och USA; EU står för 15,5 % av ASEAN:s export och för 13,7 % av alla varor som importerats till området. I förhållande till ASEAN-länderna bör former av ekonomiskt samarbete, med ömsesidiga förmåner, gynna framför utvecklingssamarbete. Kommittén anser att man bör stödja och uppmuntra rekommendationerna i kommissionens dokument beträffande stöd till den europeiska privata sektorn, för att göra det möjligt för denna att dra nytta av ett förmånligt handelsmässigt finansiellt klimat. EU måste välja ut sektorer som skall prioriteras för ekonomiskt samarbete där unionen har en klar relativ fördel, såsom bank-, energi-, miljöteknologi-, transportmedels- och telekommunikationssektorerna.

ASEAN är en partner med en kraftfull ekonomisk motor som ännu inte lagt i högsta växeln. Europa kan hjälpa till med dess utveckling och bli en privilegierad partner. Som Europaparlamentet har noterat⁽¹⁾ måste EU emellertid betona det handelsmässiga samarbetet med Asien snarare än konkurrensen. För att göra detta måste EU för det första förbättra sin kommersiella image i Asien. Inrättandet av europeiska centrum för affärsinformation och uppkopplingen av dessa till befintliga handelskammare kommer att bidra till mer fruktsamma former av ekonomiskt samarbete.

Samarbete inom vetenskap och FoU är av liknande betydelse. För att detta skall hända måste man hitta finansiella medel för samarbete inom de tekniska och innovativa områdena, både för resebidrag och för studiebesök av praktikanter, statstjänstemän och nyutexaminerade från ASEAN-länderna. Kommittén anser att det skulle vara speciellt fördelaktigt att sätta undan ytterligare finansiella medel för program för asiatiska praktikanter vid europeiska institut, universitet och företag. Detta kommer inte enbart att förbättra Europas framtoning, utan också öka den ömsesidiga förståelsen och föra samman kulturer vilkas skillnader är ett av de största hindren för en öppen dialog mellan de två regionerna.

Samarbete när det gäller gemensamma ekonomiska åtgärder i före detta kommunistländer i Central- och Östeuropa och i Medelhavsländer som inte är medlemmar, är ett annat område inom vilket det finns utrymme för överenskommelser. De största ASEAN-länderna har finansiell och teknologisk kapacitet för en trepartsmechanism mellan EU, ASEAN-länderna och länderna i

Central- och Östeuropa för investeringar i återuppbyggnads- och moderniseringsprogram inom vissa industriella sektorer, som numera är privatiserade i de före detta kommunistländerna. Samma slags överenskommelse skulle vara möjlig för utvecklingsprojekt i Medelhavsländerna. En Europa-orienterad utveckling i en övervägande muslimsk, men inte fundamentalistisk, region skulle kunna övertyga de arabiska Medelhavsländerna att modernisering är förenlig med bevarandet av de traditionella värderingarna.

ASEAN-gruppen är absolut en betydande handelspartner, och trots att den utgör en modell för ett ömsesidigt givande partnerskap mellan två regionala grupperingar, har ett flertal problem förmörkat relationerna mellan EU- och ASEAN-länderna. ASEAN-länderna är kritiska till EU:s anti-dumpnings politik, det allmänna preferenssystemet och den sub-ventionerade jordbruksexporten. EU kan för sin del vara befogat kritisk mot problemen med tullsats, marknadstillgång, diskriminerande lagstiftning och frånvaron av miljöklausuler i ASEAN-länderna.

3.2.3. Regeringarna i regionen är inte alls mottagliga för västvärldens oro för de mänskliga rättigheterna och betraktar varje försök till att angripa frågan som inblandning i sina egna angelägenheter och som ett försök att "påtvinga" dem europeiska värderingar. Europeiska unionen har under lång tid prioriterat problemen med de mänskliga rättigheterna, och man har beklagat kränkningarna av dem. Enligt Maastrichtfördraget är respekten för de mänskliga rättigheterna avgörande för undertecknandet av nya avtal. Kommissionen har också för avsikt att framhålla andra villkor som förstärker prioriteringen av de mänskliga rättigheterna. Frågan om mänskliga rättigheter i ASEAN-länderna är otvivelaktigt bunden till demokrati och respekt för politiska motståndare och minoriteter. Detta är ett typiskt fall av oförenlighet mellan goda handelsrelationer å ena sidan och skarpa kulturella och politiska skillnader å andra sidan. Europaparlamentets rapport frågar om inte kravet på att EU:s relationer med ASEAN-länderna skall vara beroende av respekten för de mänskliga rättigheterna kanske kan hindra utvecklingen av de ekonomiska relationerna. I rapporten antyder Europaparlamentet att en mer flexibel attityd från EU:s sida skulle vara lämplig för att inte skada de ekonomiska relationerna. Frågan är svår eftersom viktiga intressen och värden står på spel. Kommittén anser dock att principiella frågor och värderingar skall prioriteras framför ekonomiska intressen och handelsintressen.

3.2.4. Med tanke på det avsevärda handelsöverskottet med EU kan inte ASEAN-länderna anta en "allt eller

⁽¹⁾ Rapport om kommissionens meddelande till rådet "Mot en ny Asien-strategi", PE 211.248 slutlig, den 12 april 1995.

inget" attityd mot europeiska erbjudanden. I rena affärstermer utgör gemenskapen ASEAN-ländernas tredje största exportmarknad. Efter hand skulle EU kunna ställa krav att de mänskliga rättigheterna respekteras, genom att ta hänsyn till varje lands utvecklingsnivå, historia och kultur i sin bedömning av dem i bidragsfrågor. Detsamma gäller för behandlingen av arbetskraften.

3.2.4.1. För det första måste man fästa uppmärksamheten vid de grundläggande rättigheterna för arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer som föreskrivs i ILO:s "människorättskonventioner". Den viktigaste konventionen behandlar minimiålder. Det är av stor betydelse att Europeiska unionen övertygar ASEAN-ländernas regeringar om hur viktigt det är att ratificera och tillämpa dessa konventioner, i den mån de inte redan har gjort det. Dessa konventioner ingår i den "socialklausul" som kommittén vill föra upp på världshandelsorganisationens dagordning:

- ett förbud mot tvångsarbete (konventionerna nr 29 och 105),
- arbetarnas rättigheter att organisera sig och förhandla kollektivt (konvention nr 87-98),
- en minimiålder för tillträde till arbetsmarknaden, och avskaffande av barnarbete (konvention nr 138),
- ett förbud mot diskriminering av arbetare, och lika lön för lika arbete för kvinnor och män (konventionerna nr 111 och 110).

3.2.4.2. För det andra är arbetsförhållandena och behandlingen av arbetskraften — och då speciellt den kvinnliga — ofta på social dumpningsnivå i dessa länder. Det gäller arbetstid, löner, säkerhet och hälsa på arbetet och sociala trygghetssystem. Här bör Europeiska unionen uppmuntra ASEAN-ländernas regeringar att ratificera och tillämpa berörda ILO-konventioner, som har utformats som allmängiltiga miniminormer som kan anammas av både industri- och utvecklingsländer. ILO har organiserat seminarier om fackföreningsbildning och skapande av program för att öka medvetenheten om sociala rättigheter och främja tillämpningen av ILO-konventionerna. Den nya ILO-linjen skall, med hjälp av Europeiska kommissionen, tjäna till att främja samarbetsprogram inom sysselsättningsområdet, yrkesutbildningen och området för barnarbete. Det går att göra framsteg samtidigt som man respekterar avtalen om avreglering av marknaden och berörda direktiv från Världshandelsorganisationen.

3.2.5. Därför skall Europa inrikta sina program för utvecklingshjälp mot att förbättra arbetsvillkoren för småbönder och kvinnor som arbetar inom data- och elektronikkomponentindustrin och Europa skall kräva att utbildningsmöjligheter, grundläggande hälsovård och familjeplanering tillhandahålls. Unionen bör göra omedelbara och mycket beslutsamma ansträngningar att bidra till kampen mot åtminstone de mest fränstötande och exploaterande formerna av barnarbete. Man kan uppnå dessa mål genom att införa program med ett stort socialt innehåll, som skall genomföras av frivilligorganisationer (NGO) som är i den ställningen att de kan utföra arbete på detta område och etablera en effektiv dialog med projektets förmånstagare.

Tyvärr frodas barnprostitutionen i delar av Sydostasien, delvis på grund av ökande turism, i direkt strid mot FN:s konventioner. Kommittén anser att arrangerande av "sexresor" skall förklaras olagligt i samtliga medlemsstater och att de som utnyttjar barn sexuellt i utlandet skall åtalas i hemlandet.

3.2.6. Sysselsättningskraven från en stor befolkning innebär att regeringarna i regionen måste fullfölja målet om full sysselsättning och om eliminering av fattigdomen. Med tanke på detta skulle man kunna införa program för att främja etablering och spridning av mikroföretag och hantverksaktiviteter, ett område inom vilket EU har avsevärd erfarenhet, och som kan överföras på ett användbart sätt. Lika grundläggande är EU:s bidrag till en uppgradering av regionens yrkeskunskunnande, genom att förbättra utbildning och planering av yrkesutbildningsprogram och kurser för att integrera ungdomar och kvinnor i yrkeslivet. Det skulle bli både lokalt förmånligt och gynna europeiska intressen i området om ett yrkes-utbildningscentrum och teknologiska forskningscentra etablerades i ett av ASEAN-länderna.

3.2.7. Kommissionsdokumentet⁽¹⁾ anger att för länder med hög tillväxtpotential, "syftar det ekonomiska samarbetet till att förbättra affärsmiljön och lagstiftningen i kontaktländer för att stimulera bilateral handel och investeringar med direkt deltagande av den privata sektorn". Tyvärr är den privata sektorn inte benägen att investera i högriskländer eller i länder med allvarliga makroekonomiska problem. Man har tidigare lagt märke till att även när avsevärda stimulansåtgärder tillhandahålls, är det problematiskt att få den privata sektorn att delta. Det ständiga kravet i EU:s dokument på den privata sektorns deltagande, som visserligen i princip är korrekt, ger inga resultat i praktiken om

(1) Se fotnot s. 33.

inte de nödvändiga operativa instrumenten skapas. Kommissionsdokumentet talar om att "främja affärs-samarbetet mellan europeiska företag och deras asiatiska motsvarigheter ... genom att öka informationen och att skapa en gynnsam ram för industriellt samarbete, speciellt för de små och medelstora företagen".

Ett antal åtgärder har startats för att stimulera mer europeiska investeringar i ASEAN-länderna. EU:s investeringar i regionen ökade i volym under 1980-talet, men krympte i relativa termer eftersom investeringarna från andra länder ökade snabbare. EU:s investeringar är inriktade på palmolja-, kemi-, läkemedels-, livsmedels-, el- och elektronikindustrin, bil-sektorn, bank och finans. Kommittén hoppas att när det förestående globala samarbetsavtalet mellan EU och ASEAN-länderna börjar verka, kommer åtgärder att vidtas för att förbättra avtalets villkor när det gäller direkta investeringar av EU-företag i dessa länder. Det behövs också en juridisk ram för förliknings- och skiljedomsförfaranden om konflikter skulle uppstå. Skydd av intellektuell äganderätt är särskilt viktigt här.

3.2.8. ECIP, Europeiska gemenskapens finansiella instrument för att främja samriskföretag (s k joint ventures), skulle kunna vara det lämpligaste verktyget för att utveckla europeiska investeringar och samriskföretag mellan små och medelstora företag i Europa och ASEAN-länderna (cirka 20 regionala projekt som rör ASEAN-länderna är på gång). ECIP är för närvarande det huvudsakliga instrumentet för skapande av samriskföretag och för stimulering av utbredningen av små och medelstora företag. För att förbättra utnyttjandet skall snabbare och enklare förfaranden införas för de projekt som tar emot fondmedel från ECIP.

För infrastrukturarbeten är det önskvärt med en större inblandning från Europeiska investeringsbankens (EIB) sida; under några år har EIB tillåtits finansiera projekt i Asien och Latinamerika. Innan man engagerar sig djupare är det nödvändigt att avgöra om det i ASEAN-länderna finns lämpliga förhållanden för utveckling av SMF-sektorn och om den europeiska modellen kan exporteras. Idealiskt sett skulle kommissionen kunna finansiera forskning om små och medelstora företags situation i ASEAN-länderna och om de sektorer som har utrymme för samarbete med europeiska små och medelstora företag.

4. Slutsatser

4.1. Relationerna mellan nord och syd, såsom de tills nyligen har uppfattats, håller snabbt på att förändras i Asien. I Asien finns det idag en hierarki av ekonomiskt

starka länder som inte längre är utvecklingsländer och som existerar jämsides med länder som har en utbredd fattigdom. Detta skapar samma instabilitet inom kontinenten som de som återfinns i nord-syd-relationerna. EU:s främsta bekymmer beträffande relationerna med Asien är knutet till den ekonomiska spänningen mellan de två regionerna, med tanke på den möjliga inverkan som en ökad tillväxt i Asien i slutet på århundradet kan ha på Europas konkurrensmässiga position. Detta måste motverkas av en strategi för att öka samarbetet mellan de två områdena och oskadliggöra en potentiellt skadlig inverkan på EU:s konkurrenskraft, med hänsyn till att EU har en lägre tillväxttakt och en marknadsandel som också är hotad på andra marknader.

4.2. Flera olika källor visar att det står klart att möjligheterna för att världens ekonomiska kraftkälla flyttar till Stilla havet bemöts mer med farhågor än med förväntningar i ASEAN-länderna, eftersom det skulle bekräfta Kinas och Japans överväldigande dominans. ASEAN-länderna skulle känna sig klämda mellan dem och vara tvungna att liera sig med den ena eller andra parten.

4.3. I motsats till Kina och Japan har Sydostasien alltid varit öppet för influenser utifrån; dess självutnämnda "öppna regionalism" har djupa historiska rötter. Under kolonialtiden drogs regionen in i en arbetsfördelning inriktad på Europa. Det kan naturligtvis inte bli tal om att återuppta ett förhållande som hör till det förflutna, inte minst på grund av den utvecklingsnivå som ASEAN-länderna uppnått. Men nu finns återigen den möjlighet som man missade när Taiwan och Sydkorea "startade", möjligheten att ha en positiv inverkan på "utvecklingen mot mognad" i länder som börjar att uppnå en betydande, men inte exceptionellt hög, genomsnittlig tillväxttakt, och möjligheten att återinrätta en förmånlig relation med Europa. En sådan målsättning skulle ge följande fördelar.

4.4. Det verkar bli svårt för EU att utmana Japans konkurrenskraft och ekonomiska herravälde i vad som kan betraktas som en "marknad som är reserverad för Japan". Man måste komma ihåg att Ostasien är den tredje delen i den kapitalistiska "trojkan" och framträder som en konkurrent till EU. Europeiska unionen skulle kunna försöka att återställa en viss balans genom att försäkra sig om Rysslands stöd, som i egenskap av en "asiatisk makt" skulle kunna ha ett visst inflytande på regionen.

I detta område är dock kvaliteten på den europeiska närvaron viktigare än dess omfattning, och denna närvaro kan överlätas till marknaderna och företag som kanske finner det lämpligt att antingen bilda joint ventures med lokala företag eller omlokalisera sin egen

produktion och kontor. Detta för att dra maximal nytta av befintliga komparativa fördelar och den höga standarden på tjänster och infrastruktur.

4.5. En bred europeisk strategi, koncentrerad på ASEAN, skulle inte nödvändigtvis strida mot USA:s intressen. Genom att hindra att Kina och Japan får en överdriven dominans inom områdena kring Stilla havet och Indiska oceanen skulle det underlätta framväxten av en balans i Asien-Stillahavsområdet som gav tillräckligt spelrum för stabila och lönsamma relationer med EU.

Det kommande Europa-Asien-toppmötet som skall hållas i Bangkok mars 1996, där ASEAN-länderna kommer att delta vid sidan om Japan, Kina och Sydkorea, kommer att bli ett unikt tillfälle att återinföra en europeisk närvaro i ett av världens mest dynamiska områden som har en livskraftig ekonomisk och teknologisk tillväxt. Mötet ger också tillfälle att inrätta nya, avancerade samarbetsprogram till vilka några allmänna idéer skisserats på dessa sidor.

EU behöver inta en mer bestämd och öppen hållning vad gäller dispositionerna för GSP 1998. I synnerhet borde ASEAN-länderna bara kunna dra nytta av detta när deras välstånd och export är svag. Det är viktigt att EU och USA tar tillfället i akt att tillsammans inta en fastare hållning. Den bör grundas på en gemensam strategi med syfte att förbättra tillträdet för varor och tjänster och ett bättre skydd för immaterialrätten, i enlighet med EU/USA:s gemensamma handlingsplan som avtalades i Madrid i december 1995.

4.6. Mötet borde främst tjäna till att förstärka dialogen och utvidga dess omfattning till sådana områden som miljön, sociala problem och yrkesutbildning. Med tanke på den klyfta som finns mellan utvecklingsnivåerna har den asiatiska sidan svårt att ta fram en dagordning och målsättningar till mötet. En allmän samstämmighet skulle kunna erhållas kring några bestämda riktlinjer (till exempel en gemensam syn på och sätt att angripa problemen), och man kunde lämna diskussionen om särskilda ämnen till ett senare datum. Det huvudsakliga målet är att skapa den kontaktpunkt man saknat mellan EU och Asien.

Eftersom de politiska och sociala problemen har underskattats och de beslut som FN:s generalförsamling fattat inte har införts av ASEAN-länderna hoppas kommittén att dessa problem kan angripas före Europa-Asien-toppmötet genom att EU:s trojka deltar aktivt, så att man till fullo kan utnyttja de ekonomiska relationerna mellan EU och ASEAN.

4.7. Klyftan mellan Europa och Asien är stor. Man måste förplikta sig att samarbeta på informations- och

kulturområdet, och omfattande resurser bör tilldelas denna uppgift. Det vore lämpligt att främja en mångfald av utbyten och kontakter för att fördjupa den ömsesidiga förståelsen. EU borde hålla den asiatiska mångfalden i minnet och anta olika strategier i sina relationer med Japan, Kina, Indien och ASEAN-länderna (och inse att det inom varje grupp finns olika kännetecken).

4.8. EU borde anta ett kvalitativt sätt att se på samarbete med ASEAN och fokusera på sådana sektorer som miljö, infrastruktur, telekommunikation, energi och yrkesutbildning. Eftersom EU redan är djupt engagerat i samarbete med Central- och Östeuropa och Medelhavsländerna saknar unionen medel för att lägga stora summor på samarbete. Unionen kan kompensera för detta genom att erbjuda kvalitativt betydande samarbete som fokuserar på utbyte inom utbildnings- och kulturområdena och på en förbättring av den ömsesidiga förståelsen.

4.9. Den europeiska närvaron i de ASEAN-länder som besöktes av en ESK-delegation är mycket mindre märkbar än Japans och USA:s närvaro. Europa behöver förstärka sin profil i området, bland annat genom konstutställningar och vetenskapliga och kulturella initiativ som hjälper till att sprida Europas omfattande kulturarv. Dessutom borde det göras större investeringar i utställningar och handelsmässor, europeiska företag borde uppmuntras att ta del i dem och bekanta sina asiatiska partner med europeisk teknik och europeiska varor från olika produktionssektorer. Inrättandet av europeiska centrum för företagsinformation skulle kunna spela en viktig roll, särskilt för främjandet av små och medelstora företag. En lämplig fördelning av uppgifter mellan dessa centrum och medlemsstaternas bilaterala handelskammare skulle kunna ge värdefulla resultat.

4.10 Med hänsyn till ASEAN-sekretariatets effektivitet borde EU erbjuda all hjälp som man kan, genom att exempelvis föra vidare vad man lärt sig vid införandet av en yttre tariff och en inre marknad. ASEAN-sekretariatet och kommissionen skulle kunna hålla seminarier och möten där man utbyter erfarenheter. Vissa socio-ekonomiska organisationer i ASEAN-länderna kontrolleras av staten och andra är fortfarande på utvecklingsstadiet. Det krävs därför ett dubbelt angreppssätt som omfattar dialog både på ASEAN-nivå (med handelskamrarna och fackföreningsrådet) och på nationell nivå (med individuella organisationer).

Ekonomiska och sociala kommittén har en viktig roll att spela i dialogen och relationerna med ASEAN-länderna.

Kommittén representerar viktiga delar av det europeiska samhället och har kontakter med det interaktiva nätverk som utgjorde den verkliga grunden för den europeiska integrationen. ESK har synpunkter att meddela och erfarenheter att dela med sig till sina kollegor (fackföreningar, ideella organisationer, handels sammanslutningar, arbetsgivare) i ASEAN-länderna.

Kommitténs engagemang i det kulturella forumet i Venedig utgör ett första viktigt steg. ESK hoppas bli involverad i det kommande Europa-Asien-toppmötet i Bangkok, eller åtminstone hållas informerad så att kommittén kan avgöra vilka åtgärder den skall vidta på medellång till lång sikt.

Bryssel den 1 februari 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER
